

**T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ**

**ERİŞİLEBİLİRLİK, BEYOĞLU İLÇESİ
ERİŞİLEBİLİRLİK ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

SERKAN AKÇAY

İSTANBUL, 2016

**T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ**

**FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
KENTSEL SİSTEMLER VE ULAŞTIRMA
YÖNETİMİ**

**ERİŞİLEBİLİRLİK, BEYOĞLU İLÇESİ
ERİŞİLEBİLİRLİK ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

SERKAN AKÇAY

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. NİLGÜN CAMKESEN

İSTANBUL, 2016

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
KENTSEL SİSTEMLER VE ULAŞTIRMA
YÖNETİMİ

Tezin Adı: Erişilebilirlik, Beyoğlu İlçesi Erişilebilirlik Örneği
Öğrencinin Adı Soyadı: Serkan AKÇAY
Tez Savunma Tarihi: 15.04.2016

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğu Fen Bilimleri Enstitüsü tarafından onaylanmıştır.

İmza

Doç. Dr. Nafiz ARICA
Enstitü Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğunu onaylarım.

İmza

Yrd.Doç. Dr. Aybike
ÖNGEL
Program Koordinatörü

Bu Tez tarafımızca okunmuş, nitelik ve içerik açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak yeterli görülmüş ve kabul edilmiştir.

_____ Jüri Üyeleri _____ İmzalar _____

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Nilgün CAMKESEN

Üye
Yrd. Doç. Dr. Aybike ÖNGEL

Üye
Doç. Dr. Sırma TURGUT

TEŐEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleőtirilmesinde baőından sonuna kadar desteğini, pozitif enerjisini esirgemeyen, bilgi ve birikimini sonuna kadar paylaőan danıőman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Nilgün CAMKESEN'e, yine çalıőmalarım sırasındaki yardımlarını esirgemeyen mesai arkadaőım, abim Mimar Kurthan GENEL'eve Cansu YURTSEVER'e, hayatımın her noktasında manevi destekleriyle beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan, sonsuz destek ve yardımları ile hep yanımda hissettiğim anne ve babama, hayatımın kıymetlisi kardeőim Elif AKÇAY'a teőekkürü bir borç bilirim.

İstanbul, 2016

Serkan AKÇAY

ÖZET

ERİŞİLEBİLİRLİK, BEYOĞLU İLÇESİ ERİŞİLEBİLİRLİK ÖRNEĞİ

Serkan AKÇAY

Kentsel Sistemler ve Ulaştırma Yönetimi

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Nilgün CAMKESEN

Nisan 2016, 83 Sayfa

Engellilik kavramı ve engellilik standartları, üzerinde birçok çalışma yapılmasına rağmen toplumda gerekli vurguyu kazanamamış konulardır. Bugün, toplumun yaklaşık yüzde 10'luk bir kesimi engelli başlığı altında değerlendirilebilmekte, engellilik, herkesin her an karşısına çıkabilecek bir sorun olmaya devam etmektedir. Bu anlamda bakıldığında şehir içi yapıların engellilik standartlarına göre yeniden düzenlenmesi ve yeni yapıların bu kurallara göre planlanması, tüm toplum için önem taşımaktadır.

Bu çalışmada engellilik standartlarının incelenmesi için somut mekân seçimi sırasında, merkezi ve birçok farklı amaçlarla kullanılan binayı bir arada toplayan bir mekân olması sebebiyle Beyoğlu Bölgesi'nde karar kılınmıştır. Bu bölge, tarihten günümüze şehrin en merkezi yeri olarak gelmekle birlikte, köklü yapısı sebebiyle farklı tasarımlarda binaları bir arada toplayan ve ortak kullanım alanlarının oldukça yoğun olduğu bir bölgedir. Bölgede iş, kültür, eğlence ve ibadet merkezleri, okullar, oteller ve mağazalar bir arada bulunmaktadır. Bu sebeple bu bölgenin engellilik standartları haritasını çıkarmak, şehrin hatta ülkenin engellilik standartlarına uygunluğu açısından güzel bir örnek olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Engellilik, Erişilebilirlik, Beyoğlu

ABSTRACT

ACCESSIBILITY, ACCESSIBILITY EXAPMLE OF BEYOGLU DISTRICT

Serkan AKÇAY

Urban Systems and Transportation Management

Supervisor: Yrd. Doç. Dr. Nilgün CAMKESEN

April 2016, 83 Pages

Disabled people had lots of transportation problems for many years. Since Turkey has 10 percent of disabled people in the community and this is a problem that every people may suffer from after an accident etc., all people need to be sensitive and susceptible about it. That means we need to rebuild the existing buildings according to the disabled people's use and for the new buildings, we need to follow these standards determined for those people's reach.

This study includes Beyoglu, which is the most crowded and central area of Istanbul, Turkey. Since Beyoglu area has different kind of buildings and buildings which are used for many different reasons, it is very suitable for that study to be an example for application of disability standards rules in Istanbul. For the reason why Istanbul is the most crowded city in Turkey, we will be able to understand Turkey's approach to the disability and disabled people's needs.

Keywords: Disability, Accessibility, Beyoglu

İÇİNDEKİLER

TABLolar	ix
ŞEKİLLER	x
1. GİRİŞ	1
1.1 TEZİN AMACI	2
1.2 TEZİN KAPSAMI	3
1.3 TEZİN YÖNTEMİ	3
2. KURAMSAL TEMELLER	4
2.1 FİZİKSEL ENGELLİ BİREYLER TANIMI	4
2.2 ENGELLİLİĞİN NEDENLERİ	4
2.2.1 Doğum Öncesi	4
2.2.2 Doğum Sırasında	5
2.2.3 Doğum Sonrasında	5
2.3 ENGELLİ TÜRLERİ	6
2.3.1 Fiziksel Engelliler	6
2.3.1.1 Yürüyebilen engelliler	7
2.3.1.2 Tekerlekli sandalye kullanan engelliler	7
2.3.2 Görme Engelliler	8
2.3.3 İşitme Engelliler	8

2.3.4 Diğer Engelliler.....	8
2.4 ENGELLİ İSTATİSTİKLERİ.....	8
2.4.1 Dünyadaki Durum	8
2.4.2 Türkiye'deki Durum.....	13
2.4.3 İstanbulda'ki durum.....	17
2.5 ENGELLİLERİN YAŞAMSAL ÇEVRE VE TOPLUMLA BÜTÜNLEŞME SORUNLARI.....	18
3. BEYOĞLU BÖLGESİNİN TARİHÇESİ.....	21
3.1 ..BEYOĞLU", "PERA". VE "TAKSİM".....	21
3.2 TARİHÇE.....	22
3.3 NÜFUS.....	30
3.4 EĞİTİM VE SAĞLIK.....	30
4. BEYOĞLU BÖLGESİ ERİŞİLEBİLİRLİK DEĞERLENDİRMESİ.....	31
4.1 BEYOĞLU KAYMAKAMLIĞI.....	31
4.2 BEYOĞLU BELEDİYESİ.....	34
4.2.1 Belediye Binası Tarihçesi.....	34
4.2.2 Belediye Binasının Engellilik Standartlarına Uygunluğu.....	35
4.2.3 Beyoğlu Semt Konakları.....	39
4.2.3.1 Ayvalıkavak Semt Konağı.....	39
4.2.3.2 Okmeydanı Semt Konağı.....	40
4.2.3.3 Örnektepe Semt Konağı.....	41
4.2.3.4 Bademlik Semt Konağı.....	42

4.2.3.5 Kadimehmet Semt Konağı.....	44
4.2.3.6 Tophane Semt Konağı.....	45
4.2.3.7 Dolapdere Semt Konağı.....	46
4.2.3.8 Kasımpaşa Semt Konağı.....	47
4.2.3.9 Hacıahmet Semt Konağı.....	48
4.2.3.10 Fetihstepe Semt Konağı.....	50
4.2.3.11 Okmeydanı Gençlik Merkezi.....	51
4.2.3.12 Kasımpaşa Turabi Baba gençlik Merkezi.....	51
4.2.3.13 Kasımpaşa Zabıta Müdürlüğü.....	52
4.2.3.14 İstiklal Caddesi Kallavi Sokak Ek Bina.....	52
4.2.3.15 Şişhane Gençlik Merkezi.....	53
4.2.3.16 Kefken Çevre Yaz Kampı.....	54
4.2.3.17 Kasımpaşa Lojistik Destek Merkezi.....	55
4.2.3.18 Bademlik Depo.....	56
4.3 GALATASARAY LİSESİ.....	57
5.SONUÇ.....	62
KAYNAKÇA.....	65

TABLolar

Tablo 2.1: Yaş Gruplarının göre farklı ülkelerdeki Engellilerin nüfus oranları.....	10
Tablo 2.2: Türkiye’de Engellilik Oranları.....	15
Tablo 2.3: Türkiye genelinde Engellilerin nüfus türleri ve cinsiyet göre sayıları...16	
Tablo 2.4: İstanbul genelinde Engellilerin nüfus türleri ve cinsiyet göre sayıları...17	
Tablo 3.1: Yıllara göre Beyoğlu İlçesi Nüfus değişimi.....	30
Tablo 4.1: Beyoğlu’ndaki Kamu Binaların Erişilebilirlik Değerlendirmesi.....	63

ŞEKİLLER

Şekil 2.1: Erişilebilir merdiven tasarımı	9
Şekil 2.2: Yenileme alanlarında yapılan erişilebilirlik uygulaması	11
Şekil 2.3: Tokyo metro engelli rampası ve klavuz zemin kaplaması.....	11
Şekil 2.4: Dünyada engelliler için yapılan uygulamalar/ Amsterdam.....	12
Şekil 2.5: Türkiye’de metrolarda görme engelliler için yapılan uygulamalar.....	13
Şekil 2.6: Şehir içi ulaşımda engelsiz otobüs uygulaması.....	14
Şekil 2.6: Şehir içi ulaşımda engelsiz otobüs uygulaması.....	19
Şekil 3.1: İstiklal Caddesi’ne ait tarihi görünüm.....	22
Şekil 3.2: Osmanlı Dönemi’nde Beyoğlu’nda Fransız ve Türk Dükkanları.....	23
Şekil 3.3: Ticaret ve Ulaşımın Kalbi İstiklal Caddesi.....	24
Şekil 3.4: Beyoğlu 6. Daire ve Atlı Tramvaylar.....	26
Şekil 3.5: Atatürk Kültür Merkezi, ön cephesi.....	27
Şekil 3.6: İstanbul kartoğrafi, Cristoforo Buondelmonti.....	27
Şekil 3.7: Galata Kulesi'nden Tophane semti ve İstanbul Boğazı'nın görünümü.....	28
Şekil 3.8: Kılıç Ali Paşa Camii.....	28
Şekil 3.9: St. Antuan Katolik kilisesi.....	29
Şekil 3.10: Taksim Meydanı.....	29

Şekil 4.1: Kaymakamlık Binası Ön Cephesi	31
Şekil 4.2: Kaymakamlık Binası Giriş Rampası.....	32
Şekil 4.3: Kaymakamlık Binası Engelli Tuvaleti.....	33
Şekil 4.4: Belediye Binası.....	34
Şekil 4.5: Belediye Binası Giriş ve Ana Kapı.....	35
Şekil 4.6: Belediye Binası Güvenlik Kontrol Noktası ve Turnikeler.....	36
Şekil 4.7: Belediye Bina İçi Asansörler ve Merdiven Destek Korkulukları.....	37
Şekil 4.8: Belediye Binası Engelli Tuvaleti.....	38
Şekil 4.9: Aynalıkavak Semt Konağı Girişi.....	40
Şekil 4.10: Okmeydanı Semt Konağı İç Merdivenleri.....	41
Şekil 4.11:Örnektepe Semt Konağı ve İç Merdivenleri	42
Şekil 4.12: Bademlik Semt Konağı Girişi ve İç Merdivenleri.....	43
Şekil 4.13: Kadimehmet Semt Konağı ve İç Merdivenler	44
Şekil 4.14: Tophane Semt Konağı ve İç Merdivenler.....	45
Şekil 4.15: Tophane Semt Konağı Giriş Merdivenleri.....	46
Şekil 4.16:Dolapdere Semt Konağı Giriş ve Bina İçi Merdivenler.....	47
Şekil 4.17: Kasımpaşa Semt Konağı Merdivenleri ve Girişi.....	48
Şekil 4.18: Hacıahmet Semt Konağı.....	49
Şekil 4.19: Hacıahmet Semt Konağı İç Merdivenleri	49
Şekil 4.20: Fetihstepe Semt Konağı Merdivenleri.....	50
Şekil 4.21: Kasımpaşa Zabıta Müdürlüğü.....	52

Şekil 4.22: Şişhane Gençlik Merkezi.....	53
Şekil 4.23: Keken Çevre ve Yaz Kampı Girişi ve Cephesi	54
Şekil 4.24: Kasımpaşa Lojistik Destek Merkezi.....	55
Şekil 4.25: Galatasaray Lisesi.....	57
Şekil 4.26: Galatasaray Lisesi ön ve arka kapı.....	59
Şekil 4.27: Galatasaray Lisesi Güvenlik Turnikeleri.....	60
Şekil 4.28: Galatasaray Lisesi Bina içi Merdiven ve Asansör.....	60
Şekil 4.29: Galatasaray Lisesi Engelli Tuvaleti ve Kapı Eşikleri.....	61

1.GİRİŞ

Kentleşme; sanayileşmeye ve ekonomik gelişmeye koşut olarak kent sayısının artması ve bugünkü kentlerin büyümesi sonucunu doğuran, toplum yapısında, artan oranda örgütlenme, işbölümü ve uzmanlaşma yaratan, insanların davranış ve ilişkilerinde kentlere özgü değişikliklere yol açan bir nüfus birikimi süreci olarak tanımlanır (Keleş 2004). Kentleşmenin ani ivme kazanması ve kentlerde nüfusun hızla artışının ilk örneği Sanayi Devrimi sonrası dönemde görülmüştür.

Orta Çağ'da 16. yüzyıldan itibaren yaşanan birçok sosyal, ekonomik ve teknolojik gelişme sayesinde, 18. ve 19. yüzyıllar "Sanayi Devrimi" ile birlikte anılmıştır. Sanayi Devrimi, dünya genelinde ticari akışı önemli oranda hızlandırmıştır. Yaşanan teknolojik gelişmeler ve dünyaya kazandırılan yeni buluşlar, üretime yeni bir soluk getirmiştir. Üretimin ve ticaretin canlanması ile ise, ticari imkânlarla daha kolay ulaşılabilen bölgeler olan kentler cazibe kazanmış, köyden kente göç büyük bir hız kazanmış, kentlerde nüfus yoğunluğu kontrol edilemez şekilde artmaya başlamıştır. Bu ani kente yönelik hareketi sonrasında, kentleşme hızı artmış ve bu yönelimin bir sonucu olarak kentlerde yaşam kalitesi azalmıştır. Yoğun nüfusun plansız yerleşmesinin getirdiği sorunlar ve oluşan olumsuz yaşam koşulları, kentleşmenin ortaya çıkışından kısa bir süre sonra "yaşanabilir kent" olgusunun şekillenmesiyle sonuçlanmıştır.

Yaşanabilir kent; kentlerdeki yaşam standartlarını tanımlayan şartların bir kısmını ya da tamamını içinde barındıran kent kavramıdır. Yaşanabilir bir kentten bahsettiğimizde; kentte yaşayan her bir bireyin günlük hayatında ihtiyaç duyduğu gerekli şartların ve yaşam kalitesinin sağlanıyor olduğu sonucunu çıkarabiliriz. Kentte yaşayan bireylerin her birinin yaşam kalitesinin belirli bir ortalamanın üzerinde olması, bireylerin yaşam standartlarının ve günlük ihtiyaçlarının bu ortamda gereğince karşılanabiliyor olması demektir. Bu durumda yaşanabilir bir kentte sağlanması gereken ilk standart; engellilerin yaşama katılabilmeleri ve mimari tasarımlarda yapının sunduğu imkânlardan eşit şekilde faydalanabilmeleridir.

Kentleşmenin hız kazanmasından itibaren kentler niteliksiz planlama ve tasarımlara esir olmuş, yaşanabilir kentler azalmaya başlamıştır. Bahsedilen hızlı nüfus artışı ve plansız kentleşme, yaşam kalitesinin düşmesine, bireylerin ihtiyaçlarının gereği gibi karşılanamamasına ve oluşan olumsuz koşullardan etkilenmelerine sebep olmuştur. Hem halihazırda kentlerde yaşayanlar hem de göç edenler, oluşan barınma ihtiyacını karşılayabilmek için kente plansızca eklenen yapıların kurbanı olmuştur.

Mimari anlamda yetersiz bu yapıların kentte sebep olduğu olumsuz koşullardan en çok etkilenen kesim ise fiziksel engelli bireylerdir. Plansız kentleşmenin bir sonucu olarak, bu bireylerin mimari tasarımlarda yapının sunduğu imkânlardan eşit şekilde yararlanması olanaksız hale gelmiştir. Bu tezin açıklayacağı gibi, fiziksel engelli bireylerin kentteki yapılardan gereği gibi faydalanabilmeleri, yaşanabilir bir kent için elzemdir.

1.1 TEZİN AMACI

Kentleşme ve neticesinde gelen sorunlar ile niteliksiz planlama ve tasarımlara esir olan kentlerde sağlanması gereken ilk standart olan; engelli bireylerin sosyal yaşama katılabilmelerinin ve mimari tasarımlarda, yapının sunduğu imkânlardan eşit şekilde faydalanabilmelerinin nasıl sağlanabileceği sorunsalının açıklanması, bu tezin ulaşmaya çalıştığı hedefin tanımıdır.

Türkiye genelinde birçok yapının ve ortak kullanım alanlarının büyük bir çoğunluğunun engelli bireyler için erişilemez durumda olduğu gözlemlenmektedir. Engelli bireylerin toplum ile aralarında çift taraflı bir fayda ilişkisi kurulabilmesi, toplumda gereği gibi ifade bulabilmeleri, sosyal hayata ve iş hayatına katılabilmeleri, fiziksel eksikliklerinin getirdiği zor şartların hafifletilmesi ve normal bir yaşam sürdürebilmeleri; kent planlamasında engellilerin de düşünülmesi ve hazırlanan projelerin bu doğrultuda düzenlenerek hayata geçirilmesi ile mümkün olabilecektir.

Bu çalışmanın amacı; geçmişten günümüze gelen tarihi dokusu ve bölgede ikamet eden insanların dışından, günlük ziyaretçi sayısı bakımından Türkiye’de ilk sırada yer alan

Beyoğlu İlçesi'nde bulunankamu binalarının erişilebilirlik durumunun incelenmesi ve durumun daha erişilebilir hale getirilmesi için yapılması gereken düzenlemeleri belirlemektir.

1.2 TEZİN KAPSAMI

“Engellilerin Yaşam Standartlarını Arttırmak ve Erişilebilir Bir Hayat” konu başlığı altında ele alınan bu çalışma İstanbul İli Beyoğlu İlçesi'nde bulunan kamu binalarının ve binaların çevrelerinin erişilebilirlik standartlarına göre incelenmesini içerecektir. Çalışma kapsamı Beyoğlu ilçesine indirgenmiş olmasına rağmen,Beyoğlu'nun İstanbul'da günlük insan nüfusunun en yoğun olduğu bölge olması sebebiyle çalışmanın sonunda İstanbul'un hatta Türkiye'nin erişilebilirlik kimliği büyük ölçüde ortaya çıkmış olacaktır.

1.3 TEZİN YÖNTEMİ

Beyoğlu ilçesindeki sağlık kurumları, okullar, kütüphaneler gibi birçok kişi tarafından sıklıkla kullanılan kamu binalarının mevcut durumunun incelenmesi, binaların tasarım ve uygulama safhalarında erişilebilirlik standartlarının ne oranda dikkate alındığının tespit edilmesi, engelli bireylerin tasarım ve uygulama eksikliklerindendolayı karşılaştığı problemlerin incelenmesi ve bu eşitsizliğin aktif yaşama katılabilirliğe etkisinin tespit edilmesi amaçlanacaktır.

2. KURAMSAL TEMELLER

2.1 “FİZİKSEL ENGELLİ BİREYLER” TANIMI

Fiziksel engelli bireyleri tanımlamak için toplumda yanlış algı yaratan “sakat” ve “özürlü” kelimeleri kullanılmaktadır. Bu ifadeler, içerdikleri yetersizlik ve özür anlamlarından dolayı uygun değildir. Bu tezin yazımında bu bireylerin fiziksel durumunu ve farklılıklarını ifade edebilmek için anlam itibariyle daha uygun bulunan ve hassasiyet barındıran “fiziksel engelli bireyler” ifadesine yer verilecektir.

Dünya Sağlık Örgütü’nün (WHO) yapmış olduğu tanıma göre;

Yetersizlik; fizyolojik, psikolojik, anatomik yapının kaybını veya dengesiz olduğu durumları ifade eder. Bu tanım genellikle organ düzeyindeki noksanlıkları ifade etmek için kullanılır.

Engellilik; bedensel (fiziksel) ya da zihinsel yeteneksizlik anlamına gelmektedir. Sağlığın bozulması sonucu oluşan eksiksizlikten kaynaklı bir yeteneğin normale göredaha az olması veya kaybedilmesi olarak ifade edilmektedir. Aynı zamanda engellilik, o kişinin yaş, kültürel ve sosyal durum, cinsiyete göre normal sayılabilecek faaliyetlerigerçekleşme imkânını engelleyen ve sınırlayan eksiklik durumunuanlamına gelir.

2.2 ENGELLİLİĞİN NEDENLERİ

İnsanlar doğum öncesin, doğum sırası ya da doğum sonrasında yaşanan çeşitli olaylar sonucunda engelli bireyler olarak hayatına başlayabilir ya da hayatını sürdürebilir.

2.2.1 Doğum Öncesi

Doğum öncesi engelliğe sebep olan en önemli kıstas annedir. Annenin daha önce geçirdiği hastalıklar, kullandığı ilaçlar, hormonal dengesi, kalıtsal problemleri, kan değerleri bebeğin sağlığını olumsuz etkileyebilmektedir. Bu faktörlerin bir kısmı şöyle sıralanabilir:

- a. Soy ağacında var olan kalıtsal rahatsızlıklar,
- b. En başta genetik rahatsızlığı olan aileler arasındaki evlilikler,
- c. Kan uyuşmazlığı,
- d. Kromozomsal etkenler,
- e. Annenin doğum için çok genç ya da yaşlı ikengebe kalmış olması,
- f. Gebelik esnasında doktor kontrolü altında olmadan ilaç kullanılması,
- g. Hamilelik sırasında iyonize röntgen ışınlarına maruz kalmak,
- h. Gebelik esnasında kadının alkol, uyuşturucu ya da sigara kullanması,
- i. Annenin yetersiz beslenmesi,
- k. Hamilelikte travmaya maruz kalma, yüksek ateşli hastalık geçirme,
- l. Annede yüksek tansiyon, kalp rahatsızlığı, şeker hastalığı gibi hastalıkların bulunması (Sted 2000)

2.2.2 Doğum Sırasında

Alanında uzaman sağlık elemanları tarafından ve uygun donanıma sahip sağlık merkezlerinde gerçekleştirilen doğum, bebek ve anne sağlığı için önem teşkil etmektedir. Aşağıda doğum sırasında oluşan engellilik sebepleri sıralanmıştır:

- a. Doğumun gerekliliği sağlayan kurumlarda ve sağlık elemanlarınca gerçekleştirilmemesi,
- b. Doğumun beklenen süreden önce veya sonra gerçekleşmesi,
- c. Bebeğin ağırlığının normalden az olması,
- d. Bebeğin travmaya maruz kalması,
- e. Bebeğin oksijensiz kalması.

2.2.3 Doğum Sonrasında

Doğumdan sonra engelliliğe neden olan öğeler; geçirilen rahatsızlıklar, bunların tedavilerinin doğru yapılmaması, dengesiz beslenme, vücut oranlarının olması gereken rakamlardan uzak olması, yaşlılıktan kaynaklı azalan vücut fonksiyonları, ev-iş kazaları, savaş ve doğal afetlerdir.

TUİK'in 2002'de hazırladığı araştırma sonucuna göre ülkemizde engelli nüfusunun yüzde 24'ü doğum öncesi ve doğum sırasında, yüzde 73'ü doğum sonrası gerçekleşen nedenlerden dolayı; yüzde 3'ü ise bilinmeyen nedenlerden dolayı engelli olmuştur.

2.3 ENGELLİ TÜRLERİ

Erişilebilirlik standartlarının sağlanabilmesi için öncelikle, engellilik çeşitleri ve bütüne oranları incelenmelidir. Bu anlamda engelliliği alt başlıklarla inceleyecek olursak;

- a. Fiziksel (Bedensel) Engelliler,
- b. Zihinsel Engelliler,
- c. İşitme, Konuşma Engelliler,
- d. Görme Engelliler,
- e. Diğer Engelliler

2.3.1 Fiziksel (Bedensel) Engelliler

Türk Standartları Enstitüsü'ne göre bedensel engellilik; sağlıklı bir insandan beklenen hareketliliğe sahip olmayan ve hareket uzuvlarında eksiklik bulunduğu için yardımcı cihazlarla hareket edebilen kişi olarak tanımlanmaktadır (TSE 1999).

Bedensel bir eksiklik yada yetersizliğe sahip bireyleri tanımlamak için "fiziksel engelli" ifadesi kullanılmaktadır. Ortopedik yetersizlikler, kas ve sinir sistemi bozuklukları, organlardan birinin eksik olması ya da eksiksiz şekilde çalışmaması halidir. Yürüyebilen engelliler, tekerlekli sandalyeye ihtiyaç duymayan ve yürüme uzuvlarında eksiklik olmayıp el-kol gibi uzvularında bazı yetersizlikler olan engellilerdir. Bu kişilerin bazıları ise yürümek için koltuk değneği, baston, protez yada yürüteç yardımı

alırlar. Tekerlekli sandalye kullanan engelliler ise; sadece vücutlarının üst kısımlarını kullanabiliyor ya dahiçbir kısmını kullanamıyor olabilir. Vücudunun hiçbir kısmını kullanamayan kişiler, tekelekli sandalye dışında onlara yardım edebilecek kişilere ihtiyaç duyarlar.

2.3.1.1 Yürüyebilen engelliler:

Yardımcı elemana ihtiyaç duymadan yürüyebilen engelliler,

- a. Bir yere tutunarak veya bir yerden destek alarak yürüyebilen engelliler,
- b. Koltuk değneği, baston ya da yürüteç gibi yürümeye destek amacıyla üretilmiş aletler ile yürüyebilen engelliler.

2.3.1.2 Tekerleli sandalye kullanan engelliler:

Vücudunun yalnızca üst kısmını kullanabilen engelliler,

- a. Vücudunun hiçbir bölümünü kullanamayan engelliler,
- b. Yaşlılıktan kaynaklı kas, eklem ya da kemik problemleri nedeniyle kısa mesafede desteğe ihtiyaç duyarak yürüyebilen engelliler.

Baston, koltuk değneği, yürüteç gibi yardımcı aletlerçoğunlukla denge problemiyle karşılaşan veya bacaklarından biri işlevini doğru şekilde yerine getiremeyen engelli bireylerin ihtiyaç duyduğu destek elemanlarıdır. Geçici bedensel engellilerde (bacak, bilek kırılması yada burkulması) fizik tedavi uzmanının fikri alınarak baston veya koltuk değneği seçilmesi ve bireye bu destek elemanını nasıl kullanacağını öğretilmesi gerekmektedir. Baston ve koltuk değnekleri kişinin ihtiyacına göre değişik türlerde üretilmektedir.

Yürümeye destek için kullanılan aletlerin yeterince yardımcı olmadığı fiziksel engelli bireylerin binalara ve diğer yapılara erişim ve ulaşımına yardımcı olmak için öngörülen çözüm, tekerlekli sandalyedir. Tekerlekli sandalyeler yürümekabiliyeti olmayan, yaşadığı hastalıktan ya da hastalıklardan dolayı uzun vadede hareket

kapasitesinikaybeden veya yaşlılık, aşırı kilo, hamilelik gibi kısmi ya da kısa süreli engel teşkil eden durumlarda kullanılmaktadır.

Tekerlekli sandalyenin icadı 17. yüzyıla uzanır. İlk üç tekerlekli sandalye 1650 yılında Nünberg’de yapıldı ve manuel ön tekerleğin hareketi ile kullanılıyordu. 1800’lü yılların ikinci yarısında İngiltere’de üretilen tekerlekli sandalye ise otomatik olarak hareket edebiliyordu. Bugün dünyada, manuel tekerlekli sandalye, akülü tekerlekli sandalyeler ve tuvalet tipi tekerlekli sandalyeler kullanılmaktadır.

2.3.2 Görme Engelliler

Görme engelli bireyleri; görme yeteneğine sahip olmayanlar ve yüzde100 verimle göremeyenler olarak ikiye ayırabiliriz. Bu bireyler, doğum öncesi, sırası ya da sonrasında bir rahatsızlık ya da kaza geçirmiş olabilir. Bu bireylerin mekânlara ulaşımı, kılavuz sopalar ve bu iş için özel olarak eğitilmiş köpekler yardımı ile sağlanabilmektedir.

2.3.3 İşitme Engelliler

İşitme engelli bireyler, duyma yeteneğini kısmen ya da tamamen kaybetmiş olan kişilerdir. Kişiler ne kadar duydukları özel muayene ile tespit edildikten sonra duymaya yardımcı elemanlar kullanıyor olabilir, ya da bugünkü teknoloji ile üretilen hiçbir yardımcı eleman ile duyamıyor olabilirler.

2.3.4 Diğer Engelliler

Sayılan engellilik türleri dışında, geçirdikleri hastalık ya da kazalar sonucu sürekli bakım ve tedaviye ihtiyaç duyan bireylerdir.

2.4 ENGELLİ İSTATİSTİKLERİ

2.4.1 Dünya’dakiDurum

Dünya Dünya Sağlık Organizasyonu'nun(WHO) son raporlarına göre gelişmiş ülkelerde nüfusun yüzde 10'u, gelişmekte olan ülkelerde ise yüzde 12'si engelli bireylerden oluşmaktadır. Buna göre Dünyanın nüfusunun yaklaşık yüzde 10'u engelli bireylerden oluşmaktadır.

Engelli bireylerin toplumdaki yüzdesinin saptanabilmesi; geçici engellilik yaşayanlara veya bazı hastalıklar sebebiyle engelli tanımına girenlere ait istatistik bilgilerin temin edilemiyor olması sebebiyle güne daha daimkânsız hale gelmeye başlamaktadır. Fakat fiziksel çevredeki gözlemler ve Amerika Birleşik Devletleri'nde konu ile ilgili olarak yapılan araştırmalar sonucu ortaya konan istatistikler bu oranın azımsanamayacak derecede yüksek olduğunu ortaya koymaktadır (Aydemir, 1988).

Şekil 2.1: Erişilebilir merdiven tasarımı (Robson Meydanı – Vancouver, Canada)

Kaynak: <http://twistedstifter.com/2012/06/ramps-blended-and-integrated-into-stairs/>

Birleşmiş Milletler'in Ekonomik ve Sosyal Sorunlar Bölümü tarafından bazı ülkelerdeki engelli nüfusuna ait veriler bir arada toplanmıştır. **Tablo 2.1**'de farklı ülkelerdeki engelli oranları yer almaktadır (Yavaş,2002).

Tablo 2.1: Yaş Gruplarına göre farklı ülkelerdeki Engellilerin nüfus oranları

Ülke	Yıl	Toplam	0-14	15-59	60+	15-64	65+	15-49	50+
Hindistan	1981	0,2				-	-	-	-
Kuveyt	1980	0,4	0,4	0,4	2,7	-	-	-	-
Pakistan	1981	0,5	0,1	0,2	0,8	-	-	-	-
K. Afrika	1980	0,5	0,2	0,5	2,6	-	-	-	-
Bangladeş	1982	0,8				-	-	-	-
Brezilya	1991	0,9	0,4	0,9	2,7	-	-	-	-
Irak	19..	0,9	0,3	-	-	-	-	1,0	3,4
Lübnan	1994	1,0	0,5	0,9	2,9	-	-	-	-
Türkiye	1985	1,4	0,6	1,4	5,0	-	-	-	-
Mısır	1981	1,6	0,7	1,7	7,3	-	-	-	-
Japonya	1987	2,7		1,4	7,5	-	-	-	-
Kıbrıs	1992	4,0	0,7	3,1	12,9	-	-	-	-
Çin	1987	5,0	2,8	3,6	22,0	-	-	-	-
İtalya	1994	5,0	3,5	1,6	20,8	-	-	-	-
Almanya	1992	8,4	0,9	4,7	25,7	-	-	-	-
Polonya	1988	9,9	0,5	7,9	34,2	-	-	-	-
Hollanda	1986	11,6	4,5	-	-	8,2	40,0	-	-
İsveç	1988	12,1		-	-	8,0	26,4	-	-
İngiltere	1991	12,2	2,4	7,3	34,6	-	-	-	-
İspanya	1986	15,0	2,4	-	-	8,5	55,8		
Amerika	1994	15,0		11,9	38,2	-	-	-	-
Kanada	1991	15,5	6,9	-	-	12,9	46,0	-	-
Avustralya	1993	18,0	7,0	13,6	50,9	-	-	-	-
Norveç	1991	33,0				-	-	-	-

Tablo 2.1'de aynı zamanda 80'li ve 90'lı yıllarda farklı ülkelerdeki engelli bireylerin oranının yaş gruplarına göre dağılımı yer almaktadır. Tablodaki bilgilere göre,1991 yılında en yüksek oranda engelli nüfusuna sahip olan ülke yüzde 33 oran ile Norveç olmuştur. 1985 yılında Türkiye'de engelli oranı 1,4 iken;2002 yılında yapılan araştırma sonucunda bu oran; ortopedik, görme, işitme, konuşma ve zihinsel engelli birey nüfusu da hesaba katılarak yeniden hesaplandığında 2,58'e çıkmıştır.

Şekil 2.2:Yenileme alanlarında yapılan erişilebilirlik uygulaması(Oslo/Norveç)

Kaynak: <http://twistedstifter.com/2012/06/ramps-blended-and-integrated-into-stairs/>

Şekil 2.3:Tokyo metro engelli rampası ve klavuz zemin kaplaması

Kaynak: <http://twistedstifter.com/2012/06/ramps-blended-and-integrated-into-stairs/>

Dünya genelinde engelli nüfusu, görüldüğü üzere çağın tıp alanındaki gelişimine rağmen hatırı sayılır miktarlarda seyretmektedir. Bu sebeple dünya çapında birçok mimar bu konuya eğilmekte ve engelli bireylerin hayatını kolaylaştıran çözümlere imza atmaktadır.

Şekil 2.4:Dünyada engelliler için yapılan uygulamalar/ Amsterdam

Kaynak:<http://www.hotelamsterdam.org/wheelchair-accessible.html>

İngiltere’de Surrey Üniversitesi tarafından yapılan O.S.S.A.T.E. (One-Stop-Shop Accessible Tourism in Europe- Avrupa’da Erişilebilir Turizm)araştırmalardan çıkan sonuçlarına göre engelli nüfusunun yaklaşık yüzde 70’i seyahat ediyor. Yerel engelli nüfusunun yanında seyahat eden engelli nüfusuda göz önüne alındığında turizm şehirlerinde erişilebilirliğin sağlanması zorunluluk haline gelmiştir.

2.4.2 Türkiye’deki Durum

Dünya Sağlık Organizasyonu’nun yaptığı çalışmalar sonucu ulaştığımız verilere göre Türkiye’de engellilerin sayısının toplam nüfusa oranı ortalama yüzde 12’dir. Buna göre, ülkemizde engelli birey nüfusu yaklaşık olarak 8,5 milyon’dur. Türkiye’de trafik ve iş kazalarına çok sık rastlıyor olmamız ve uzun yıllardır devam eden terör, ülkemizde engelli nüfusu oluşturan ana sebeplerdir. Yine bu coğrafyaya has çeşitli sosyal sorunlar (aile içi evlilik, doğum sırasında ve sonrası anne-bebek ilişkisinin yetersiz olması, dengesiz ve doğru beslenmemesi vs.) da kayda alındığında, Türkiye’de bu rakamın çok üzerinde engelli bireyin ikamet ettiği tahmin edilebilmektedir. (Seyyar, 1999).

Şekil 2.5: Türkiye’de metrolarda görme engelliler için yapılan uygulamalar

Kaynak: <http://www.izmirmetro.com.tr/Sayfa/28/14/engelli-hizmetleri>

Ülkemizde büyükşehirlerin ulaşım ağında büyük rol sahibi olan metrolar tüm vatandaşların olduğu kadar engelli vatandaşların da uğrak noktasıdır. Şekil 2.5 ‘te metrolarda görme engelli bireylerin gideceği istasyonu bulabilmeleri, metro ağını

gösterir kabartmalı tanıtım haritası ve hissedilebilir klavuz zemin kaplamaları gösterilmektedir.

Hayat ve çalışma şartlarındayazanan olumlu gelişmeler, tıp alanında ulaşılan yeni teknolojiler, engelli birey oranında ne yazık ki herhangi bir azalma sağlayamamıştır. Değişik nedenlerden ileri gelebilen bu durumun olumsuz etkilerine yönelik getirilebilecek çözümlerin ilki engelli bireylerin topluma kazandırılması olmasına rağmen, günümüzde bu bireyler halen, toplumda en çok dezavantaja sahip olan bireylerdir.(Tufan)

Şekil 2.6:Şehiriçi ulaşımda engelsiz otobüs uygulaması

Kaynak: <http://www.burgasforum.com/sehir-ici-toplu-tasimada-engelli-onceligi.html>

Engelli bir vatandaşın tıpkı diğer vatandaşlar gibi yaşamın ve çevrenin sunduğu imkânlardan faydalanabilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda en başta gelen konu ise ulaşımda ki engellerin ortadan kaldırılmasıdır. Sonuç olarak **Şekil 2.6** da görüldüğü gibi fiziksel engelli bir birey yardım almadan toplu ulaşım aracına binebilmelidir.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TUİK, 2002) en güncel engelli nüfus bilgileri 2002 yılına aittir. 2000 yılı Genel Nüfus Sayımı'na göre Türkiye nüfusu 67,804,000 kişidir.

2002 yılı Genel Nüfus Sayımı sonuçları Türkiye’de toplam engelli nüfusun 1,234,139 olduğunu ortaya koymaktadır. Engellilerin grupları içinde fiziksel engelliler 472,629 kişi (toplamın yüzde 38.2’si) ile en çok olmaktadır. Engelliler içinde sayıca en az olanlar 55,480 kişi (toplamın yüzde 4.5’i) ile konuşma engellilerdir. Süreğen hastalığa sahip olan nüfus da dikkate alındığında, Türkiye’deki Engelli nüfus oranı 12,29’dur.

Tablo 2.2: Türkiye’de Engellilik Oranları

Ortopedik			Görme, İşitme, Konuşma			Süreğen Hastalıklar		
A	B	C	A	B	C	A	B	C
12,29	11,1	13,35	2,58	3,05	2,12	9,70	8,05	11,33
A: Toplam			B: Erkek			C: Kadın		

Kaynak: TÜİK 2002

Engelli bireyler aynı zamanda toplumda öğretime en çok ihtiyaç duyan bireylerdir. Türkiye’de engelli bireylerin okuma yazma bilmeme oranı, herhangi bir engele sahip olmayan bireylerin okuma yazma bilmeme oranından çok daha yüksektir. Toplam nüfusta bu oran yüzde 12.94 iken, engelli bireyler arasında yüzde 36.33’e çıkmaktadır. Toplam nüfusun yüzde 10’u okuma yazma bilmemekte iken, bu oran kronik yetersizlik yaratan bir hastalığa sahip olan kişilerde yüzde 20’ye ve ortopedik, görme, işitme ve zihinsel engelli kişilerde yüzde 40’a çıkmaktadır. (Işık, 2004).

Türkiye’de yaşayan engellili bireylerin bir diğer önemli sorunu ise işsizliktir. Türkiye’de herhangi bir engele sahip olmayan kişiler arasında yüzde 10.5 olan işsizlik oranı, engellilerde yüzde 15.46’ya kadar çıkmaktadır. Bu oranın cinsiyetlere göre dağılımına bakıldığında, engelli kadın nüfusunun engelli erkek nüfusundan daha yüksek oranda işsizlik sorununa sahip olduğu görülmektedir. Kadınlar için bu oran yüzde 21.54 iken, erkekler için yüzde 14.57’dir.

Türkiye’de engelli nüfusun yaklaşık yarısı, sağlık ve emeklilik gibi birçok sosyal güvenceden yoksundur. Engelli kadınların yüzde 51’i sosyal güvenlik hakkında yararlanırken, bu oran erkeklerde daha düşük ve yüzde 44.84 civarındadır. Yine sosyal güvenliği olan engelli bireyler arasında kendi adına sosyal güvenliği bulunanların oranı yüzde 45’te kalıyor.

Engelli nüfusun en çok yararlandığı sosyal güvenlik kuruluşu ise yüzde 56,64 ile SSK. Emekli Sandığı'na mensup engelli oranı yüzde 19, Bağ-Kur'akayıtlı olanların oranı ise yüzde 24’tür (Işık,2004). **Tablo 2.3**’de Türkiye’de engellilik türlerine ait nüfusların genel engelli nüfusuna oranı gösterilmektedir.

Tablo2.3:Türkiyegenelindeengellinüfusüntürlerivecinsiyetegöresayıları (TUIK,2002)

Engelli Türleri	Türkiye				
	Toplam	Kadın	%	Erkek	%
Görme	157.722	59.467	38%	98.255	62%
İşitme	89.043	35.500	40%	53.543	60%
Konuşma	55.480	20.808	37%	34.672	63%
Fiziksel	472.629	190.713	40%	281.916	60%
Zihinsel	160.531	65.716	41%	94.815	59%
Diğer	123.209	55.338	45%	67.871	55%
Birdenfazla	92.438	39.847	43%	52.591	57%
Bilinmeyen	83.087	36.345	44%	46.742	56%
GENELTOPLAM	1.234.139	503.734	41%	730.405	59%

Kaynak:TUIK 2002

2.4.3 İstanbul'daki Durum

Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK)2000 yılına ait İstanbul'da yaşayan engelli nüfusu bilgileri şöyledir: 10.018.735 olan İstanbul nüfusunun toplam engellisayısı158.436kişidir. **Tablo 2.4** de İstanbulda yaşayan engelli türlerine ait nüfusun toplam engelli nüfusuna oranı verilmiştir.

Tablo2.4: İstanbul genelinde engelli nüfusun türleri ve cinsiyete göre sayıları (TUİK,2002)

Engelli Türleri	İstanbul				
	Toplam	Kadın	%	Erkek	%
Görme	16.731	6.303	38	10.428	62
İşitme	10.097	4.231	42	5.866	58
Konuşma	6.248	2.323	37	3.925	63
Fiziksel	60.919	25.724	42	35.195	58
Zihinsel	19.080	7.791	41	11.289	59
Diğer	21.930	10.053	46	11.877	54
Birdenfazla	10775	4.728	44	6.047	56
Bilinmeyen	12.656	5.588	44	7.068	56
GENELTOPLAM	158.436	66.741	42	91.695	58

Kaynak:TUİK 2002

2.5 ENGELLİLERİN YAŞAMSAL ÇEVRE VE TOPLUMLA BÜTÜNLEŞME SORUNLARI

Engelli bireyler, ülkemizde ve dünyada toplumla bütünleşme, sosyal hayata ve iş hayatına dahil olma ve sağlıklı ilişkiler yaşama konusunda maalesef büyük sorunlar yaşamaktadır. Engelli bireyler ve engellilik standartları konusunda çalışmalar yapan bazı yazarların bu konudaki ifadeleri ise şu şekildedir:

Günümüzde ülkedeki engelli bireylerin toplumun içine girmekte yoğun problemler ile karşılaştıkları bir gerçektir. Problemin adını koyma konusundan başlayan ve hayatın bir çok kısmını kapsayan bu problemler, engelli vatandaşların içinde yaşadıkları toplumla sağlıklı ve işlevsel bir bağ kurarak yaşamalarını zorlaştırmaktadır. Sürekli problemlerle karşılaşan, bunlara mantıklı çözümler bulamayan bireyler, kendilerini mutsuz hissedeceklerdir. Bu da temel bir insan hakkı olan bireyin kendisini gerçekleştirme hakkını ortadan kaldıran eksik bir hayat kalitesi anlamına gelmektedir. (Karataş, 2002)

Kişinin fiziksel davranışlarındaki eksiklik ve bu eksikliğin hareket imkânında oluşturduğu zorluk ve eksiklik, onu toplumun diğer bireylerinden farklı kılar. Bu ötekileştirme engellilerin karşılaştığı ayrımcılığın ilk sebebidir. Bilinen bütün ayrımcılıkların çıkış noktasında farklı olmak, yani "alışılanın dışında niteliklerini" sahip olmak vardır. Bu tip bir eksikliğin normal yaşamda görünür hale gelen bir göstergesi olan kısıtlamalar kişiyi toplum hayatından dışa yönlendirir. Toplumsal destek uygulamalarının yetersiz kalması, toplumun uzaklaştırıcı tutum ve davranışları da engelli bireylerin topluma eşit bireyler olarak katılmasını önler (Karataş, 2002).

Yaşadığımız zamanda insanlık "tüm bireyleri kapsayan, tamamına yaşam olanağı sayılabilecek bir toplum türünden" yoksundur. Tam olarak busebeple insanlık, birçok defa, problemler karşısında kendisini çaresiz görmektedir. Yenilikçi çözümler "çoğunluğu" oluşturan ve engelli olmayan bireyler öncelik alınarak tasarlanmaktadır. Toplumu bütünleştirecek gerçekçi çözümler üretmekten böylesine

uzak olduğumuz müddetçe herhangi bir farklılığın toplumda barınması ve farklı grupların topluma entegre olması mümkün görünmemektedir.

Oluşan bu yetersiz modellerle toplumun bir kısmını dışlıyor, sonrasında da bu dışlamanın sebep olduğu olumsuzluklarla da birleşen problemlerin içinden çıkılamıyor. Dışlanan bu kesimler toplumla bütünleşirecek yollar aranıyor (Karataş, 2002).

Engelli bireylerin toplumla bütünleşmeleri ve sosyal hayatın içinde yer almalarını engelleyen en önemli unsurlar fiziksel hareketlerini etkileyen unsurlardır. Yollar, tren varlıklar, devlet daireleri, yeşil alanlar, eğitim kurumları, içinde yaşanan yapılar, ulaşım araçları ve bunlar gibi daha bir çok fiziksel çevre etkeni, bu bireylerin topluma katılım sağlamanın önünde önemli birer pürüz oluşturmaktadır.

Şekil 2.7: Metrolarda engelli asansörü kullanımı

Kaynak: <http://www.hurriyet.com.tr/yenikapi-metrosunda-insanlik-ayibi-27840222>

Erişilebilirliğin hayata geçirilmesinde, mimari uygulamaların yanı sıra toplumdaki erişilebilirlik algısının oluşturulması da önem teşkil etmektedir. Engelliler için

yapılan uygulamalarında kullanım önceliğinin engelli bireylere verilmemesi, bu uygulamanın hiç yapılmaması ile eşdeğerdir.

Sosyal hizmetler alanındaki sınırlamalar da fiziksel çevredeki olumsuzluklara eklendiğinde engeller artmakta, parklarda, sokaklarda, kısaca yaşam çevrelerimizde tek başına tekerlekli sandalye, yürüteç kullanan, beyaz bastonu ile yürüyen engelli bireylere çok az sayıda rastlanmaktadır. Yalnız bu gösterge bile engelli bireylerin toplumsal yaşama katılımının ne kadar kısıtlanmış olduğunu, bağımsız hareket edebilme olanaklarının ne ölçüde sınırlandırıldığını kanıtlamaktadır.

Erişilebilirlik bilimsel, ekonomik ve sosyal ve meslekietkinliklere katılım sağlayabilme bakımından engelliler için çok önem teşkil eden bir konudur. Her türlü sosyal, kültürel ve eğlendirici etkinliklere girme hakkına sahip olan engellilerin bu haklardan faydalanabilmeleri için ortamdaki fiziki ve yapısal engellerin olabildiğince ortadan kaldırılması ve iletişimi kolaylaştırıcı çevreler sağlanması gerekmektedir. Engelliler için farklı mekân ve yapıların yapılması ekonomik ve rasyonel olmayacağına göre, hem proje hazırlık safhasında hemde mevcut binalardaki erişilebilirlik etkeni göz önüne alınmalı ve yapılması gereken düzenlemeler uygulanmalıdır.

Engellilerin topluma katılmaları ve yardım almadan kendi yaşamlarını düzenlemelerine yardım sağlamak için sosyal rehabilitasyon uygulamalarının gereksinim hissedilmektedir. Tıbbi ve mesleki rehabilitasyon uygulamaları genel olarak geçici bir süreç kapsamında ardarda gelen uygulamalar olmasına rağmen sosyal rehabilitasyon, engelliliğin tanımlanarak hayat bulmasından itibaren, özellikle tıbbi ve mesleki rehabilitasyon sürecinde ekonomik destekli yardımlarla başlayarak hayat boyu süren çok varyasyonlu ve kapsamlı bir hizmet türüdür.

Engellilerin toplumsal yaşama uyumunu sağlamak, sosyal entegrasyonunu arttırmak için, sosyal güvenlik, mesleki eğitim, ulaşım ve diğer hizmetlerin, yönteminde ve geliştirilmesinde rol almaları konusunda demokratik katılımlarının da sağlanması gerekmektedir. Engellilerin demokratik katılımının sağlanması, sorunların dile

getirilmesinin arttırılması ve çözümlerin ortaya çıkmasını, ayrımcılığın ortadan kalkmasını sağlayacaktır. Toplumun bu konuda eğitilmesi ve yönlendirilmesi gerekmektedir.

3. BEYOĞLU BÖLGESİNİN TARİHÇESİ

İstanbul ilinin Beyoğlu ilçesi, Haliç'in kuzeyinde Kasımpaşa vadisinin batısıyla Dolmabahçe (Gazhane) vadisi arasında kalan alanın tamamını içerir. Beşiktaş ve Şişli ilçeleri ile komşu olan Beyoğlu ilçesi, yerel halk için daha çok İstanbul'un en merkezi eğlence, kültür ve iş merkezlerini ve tarihi anlamda önemli yapıları barındıran, Galatasaray Lisesi'ni Taksim Meydanı'na bağlayan İstiklal Caddesi ve ara sokaklarını çağrıştırır.

3.1 "BEYOĞLU", "PERA" VE "TAKSİM"

Haliç ve tarihî yarımadaanın karşısında gelişen bölge için, bu özelliği sebebiyleOrta Çağ'dan itibaren, Yunanca'da "karşı yaka", "öte" anlamına gelen "Pera" adıyla kelimesi kullanılmaktaydı.

Rivayetlere göre, Osmanlı tarafından kullanılan "Beyoğlu" adını, bir beyin oğlunun bölgede konuşlananevinden alır. Bahsedilen ilk rivayete göre, Trabzon İmparatorluğu Prensi Aleksios KomnenosOsmanlı Padişahı II. Mehmed döneminde İslamiyeti kabul ederek bu bölgeye yerleşmiş, daha önce "Pera" adıyla anılan bölgeden daha geniş bir yeri ifade etmek için "Beyoğlu" kelimesi kullanılmıştır.

Diğer bir rivayete göre ise Padişah I. Süleyman döneminin Venedik elçisi Andrea Gritti'nin oğlu Luigi Gritti, Taksim yakınlarında bir konakta ikamet ediyordu.Bu sebepten, bölgeyi ifade etmek için daha önceleri "Pera" kelimesi kullanılıyorken, bu tarihlereonsonrakonağın bulunduğu bölgenin yakın çevresini de içine alan yere "Beyoğlu" denmeye başlandı.

Eskiden mezarlık olarak kullanılan Taksim bölgesi, adını suyun Osmanlı Dönemi'nde burada toplanarak dağıtılması, yani "taksim edilmesi" ifadesinden alır. Mezarlıkların olduğu bu bölgeye, Galata ve Beyoğlu semtlerinin su sorununu çözmek için bir "maksem" inşa edilmiştir. Maksem, merkeze gelen suyun depolanarak farklı hatlarla iletiliminin sağlandığı lüleli tekne ve havuzlar arasında üstü kapalı su depolarına verilen isim olup, burada toplanan sular evlere, çeşmelere ve hamamlara dağıtılırdı. İşte bu binanın bulunduğu yer bugünkü Taksim bölgesidir. Meydana adını veren maksem, şimdilerde müze olarak kullanılmaktadır.

3.2 TARİHÇE

İstanbul Bizans yönetiminde iken, Pera bölgesi bir dış yerleşim yeri konumunda idi. İmparator II. Theodosius İstanbul surlarını bir kısmını yaptırdığında, surların Haliç'e bakan tarafı yerleşim yeri, Sirkeci civarı ticaret kuruluşları bölgesi, Beyazıt, Cerrahpaşa, Sarayburnu, Aksaray ve Yedikule yönetim ve dini merkez olarak kullanılmaktaydı. Venedik ve Cenevizliler'in yoğunlukta olduğu bir diğer yerleşim yeri ise Haliç'in karşı kıyısındaki Galata'ydı. Bu bölge için Sykai adı da kullanılmış, bölge ilerleyen zamanlarda zengin bir ticaret merkezi haline gelmiştir.

Şekil 3.1: İstiklal Caddesi'ne ait tarihi görünüm.

Kaynak: Beyoğlu Belediyesi Arşivi

13. yy. itibariyle Cenevizli tüccarlar, bu bölgenin yönetimi ile görevlendirildi ve Galata, yüzyıllar boyunca ticaret anlamında merkez bir bölge oldu. 15. yy.'da kent nüfusu 100 bine ulaştı. Bu sayı ile dünyanın en yoğun nüfuslu kentlerinden biri oldu. Bu nüfusa ilaven, bölge Osmanlı yönetimine geçtiğinde Rumeli ve Anadolu'dan bölgeye yoğun bir göç yaşandı ve nüfus 100 bini geçti. Müslümanlar genel olarak eski şehrin bulunduğu alanın dışında yaşıyordu. Bu sebeple şehir, sur dışına doğru genişledi ve Pera'yı da içine alacak şekilde büyüdü.

Şekil 3.2: Osmanlı Dönemi'nde Beyoğlu'nda Fransız ve Türk Dükkanları

Kaynak: Beyoğlu Belediyesi Arşivi

Osmanlı döneminde Beyoğlu, çevre olarak, batılılaşmanın vücut bulduğu yer konumuna taşınmıştır. Daha önce suya erişimi bulunmayan Beyoğlu, bu ihtiyacının giderilmesiyle çok daha geniş iskana kavuşmuştur.

Yabancıların, boğaza hakim konuşlanmış elçilikler çevresine ve o zamanlar "Grand Rue de Pera" denilen İstiklal Caddesi üzerine yerleşmesiyle bölge bir Avrupa kenti görünümü aldı. Yabancı elçilikler 1492 yılından sonra Beyoğlu'na taşındı. Bugünkü Tünel ile Galatasarayarası yeni yaşam alanı olarak benimsenmeye başlandı.

İstanbul içinde böyle bir diplomat topluluğu 17. Yüzyılda Fransisken misyonerlerinin Fransız ve Venedik elçilikleri çevresine yerleşmesi ile gelişmeye başladı. 17. yüzyılın ilk yarısına ait görsellerde Galata'da surların dışında fazla sayıda yapı görülememektedir.

1700'lerde Beyoğlu, bugünkü İstiklal caddesinin iki tarafı ile bu caddeye paralel olan sokaklara yayılmıştı. Merkezi Dört Yol olan Beyoğlu gelişmeye başlamıştı. Doğusunda elçilikler, batısında ise mezarlıklar vardı. Avrupa etkisi 18. yüzyılda yavaş yavaş artmıştır. 19.yy. itibariyle İstiklal Caddesi'nde ki yapıların hepsikesme taş, ateş tuğla ya da alt katları taş ve üstleri ahşap olarak yapılmaya başlanılmıştı.

Bölge gelişmeye devam etti ve 18. Yy. yy'da Kasımpaşa ve Tophane taraflarına doğru büyüdü. 18. Yy. sonlarına kadar Galata surunun dışına çıkılmamış olmasına rağmen, bu tarihte bölgenin hızla büyümesiyle fiziksel alan epey genişledi.

Şekil 3.3: Ticaret ve Ulaşımın Kalbi İstiklal Caddesi

Kaynak: Beyoğlu Belediyesi Arşivi

Osmanlı dış ticareti, çeşitli ülkelere verilen imtiyazlara bağlı olarak 19. yy.'da yine bir ivme kazanmış, bu durum bölgenin daha büyük bir hızla gelişmesini sağlamıştır. Beyoğlu, sadece İstanbul'un değil, dünyanın en önemli ticaret merkezlerinden biri haline gelmiştir. Uluslararası ticaretin kalbi olan bu bölgede, ulaşım imkânları da aynı oranda gelişmiştir. Galatasaray ile Taksim Meydanı arasında kalan bölge daha da gelişmiş, burası diplomatik anlamının yanı sıra ticari anlamıyla ön plana çıkmaya başlamıştır. Kapitülasyonlardan faydalanan yabancı tüccarlar, armatörler ve kozmopolit bir çevrede yaşamak isteyen zenginler bu bölgeye yerleşmiş ve Paris modasını da bereberinde getirmiştir. Bölgede yoğunlaşan hareketlilik tramvay, gaz ve su gibi ihtiyaçların karşılanmasını zorunlu kılmış, bu hizmetlerin yönetimi ve işletmesi yabancı kökenli kişilere verilerek ecnebi vatandaşların bölgede kalıcı olmalarına sebep olmuştur. Hızlı nüfus artışının zorunlu sonucu olan hızlı yapılaşma, Batı ve Osmanlı esintilerini halen bir arada içinde barındırmaktadır.

Bugün Taksim Şişhane tarafında bulunan Tünel, Dünyanın en eski ikinci metrosu olma özelliği taşımaktadır. 17 Ocak 1875 'de birçok yerli ve yabancı katılımcının bulunduğu büyük bir tören ile hizmete açılmıştır. 1971 yılına kadar ahşap vagonlu olarak hizmet veren Tünel, bu tarihten itibaren elektrikli hale getirildi ve bu şekilde hizmete devam etti. Her gün ortalama 200 sefer yapan ve 12 bin yolcu taşıyan Tünel, Karaköy ve Beyoğlu arasındaki 573 metrelik mesafeyi 90 saniyede kat ediyor.

20. yüzyılda Beyoğlu'nda Galatasaray ile Taksim arası hareketlilik arttı. Bu dönemde bölgede halen bahçeli konaklar bulunuyordu ve bunların apartmanlara dönüştürülmesi olasılığı bulunuyordu. Bu olasılık, buranın gelişmesini sağlamıştır. Ayrıca 1913'de ilk elektrikli tramvayın Beyoğlu'nu Şişli'ye bağlaması Taksim-Galatasaray arasını, Tünel-Galatasaray arasına göre daha merkezi bir duruma getirmiş, Beyoğlu'nun en kolay ulaşılabilir ve gözde yeri yapmıştır. Bu dönemde Beyoğlu'nun etrafındaki semtlerde yeni mimariye sahip yapılar yapılmış ve yeni semtler gelişmiştir. 20. Yüzyılın başlarında Beyoğlu'nda inşa edilen apartmanların cephelerinde Art Nouveau üslubu kullanılmıştır.

Cumhuriyet dönemi ile birlikte bölgedeki hızlı kentleşme dikkate alınarak bölge ile ilgili bazı kent planlamaları yapıldı. Bu planlarda Haliç ve civarı ile Boğaziçi bölgesi, sanayi kuruluşlarına tahsis edildi ve bölge fabrikalaşmaya başladı.

Yabancı nüfusun 1950'lere kadar olan dönemde bölgeden göç etmesi sonucu açılan alanlar, Türk iş adamları büyük ilgi gösterdi. Aynı zamanda bir kültür merkezi olan Beyoğlu, aynı dönemde Türk aydınlar tarafından da benimsendi. 50'li yıllar sonrasında İstanbul nüfusu köyden kente göç hareketi ile hayli arttı ve İstanbul genelinde yeni yaşam ve ticaret merkezleri oluşmaya başladı. Ticaret hayatı ve zengin nüfus diğer bölgelere de dağıldı ve Beyoğlu, İstanbul'un önemli bir bölgesi olarak kalmakla birlikte, eski önemini yitirmeye başladı. Günümüzde birçok bina boş/atıl durumdadır. Bir kısmı ise atölye olarak kullanılmaktadır. Ancak bazı lüks markalar bu bölgedeki yerlerinden vazgeçmedi. Var olan altyapı ve ulaşım imkânları da göz önüne alındığında, Beyoğlu'nun bugün de canlılığını koruyor olması anlaşılır hale gelmektedir.

Şekil 3.4: Beyoğlu 6. Daire ve Atlı Tramvaylar

Kaynak: <http://eski.istanbulium.net/post/101835773608/beyo%C4%9Flu-6>

Beyoğlu, İstanbul'u özetleyen en iyi ilçe olarak tanımlanabilir. İstanbul'da çok kültürlülüğün hayat bulduğu yer, Beyoğlu'dur. Hem konum olarak, hem de geçmişten günümüze kalan eğlence ve kültür merkezleri ve geleneği sayesinde Beyoğlu, bugün

hala İstanbul'un merkezi sayılmaktadır. İstiklal Caddesi'nin yanı sıra İnönü, Cumhuriyet ve Cihangir caddeleri de ticaret ve eğlence fonksiyonu ile ön plana çıkmaktadır. Bahsedilen merkezler ilçenin bir kültür merkezi olarak önemini korumasını sağlamıştır. Bu merkezler Beyoğlu nüfusunun yanı sıra, çevre ilçeler hatta tüm İstanbul halkının yararlandığı merkezlerdir ve bu özellikleri ile İstanbul nüfusuna anlam ifade ederler. Bunun yanında Beyoğlu, Gürcü ressamların oluşturduğu Pirosmani Sanat Galerisi'ne de ev sahipliği yapmaktadır.

Şekil 3.5:Atatürk Kültür Merkezi, ön cephesi.

Kaynak:<http://mapio.net/o/2920421/>

Atatürk Kültür Merkezi, 1969 yılında dünyanın en büyük sanat merkezlerinden biri olarak hizmete girmiştir. Türkiye'nin ilk opera binası olma özelliğini taşımaktadır. 29 Mayıs 1946'da temeli atılan bina, 12 Nisan 1969'da İstanbul Kültür Sarayı adıyla hizmete girmiştir. Dahilinde 1307 kişilik Büyük Salon, 502 kişilik konser salonu, 296 kişilik tiyatro salonu, 190 kişilik "Aziz Nesin Sahnesi" ve 206 kişilik sinema salonu bulunmaktadır.

Şekil 3.6:İstanbul kartoğrafi, Cristoforo Buondelmonti, 1422

Kaynak: https://en.wikipedia.org/wiki/Cristoforo_Buondelmonti

Şekil 3.7:Galata Kulesi'nden İstanbul Boğazı ve Tophaneye bakış.

Kaynak: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Beyo%C4%9Flu>

İstanbul'un en eski sanayi bölgesi olan Tophane, ticari anlamda en önemli bölgelerden biri olagelmıştır. Aynı zamanda önemli bir kültür merkez olan Tophane, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Kültür Merkezi'ni de sınırları içerisinde barındırmaktadır.

Şekil 3.8:Kılıç Ali Paşa Camii

Kaynak: https://tr.wikipedia.org/wiki/K%C4%B1%C4%B1%C3%A7_Ali_Pa%C5%9Fa_Camii

Binaya adını veren Kılıç Ali, döneminin kaptan-ı deryasıdır. Miladi 1580 yılında yapımı tamamlanan bu eser, Mimar Sinan'ın en son eseridir. Ayasofya Camii'ne olan benzerliğinden ötürü çokça eleştirilen bu yapı, bölgenin en önemli tarihi yapılarından biridir.

Şekil 3.9: St. Antuan Katolik Kilisesi

Kaynak: <http://www.istanbuldagez.com/istanbulun-en-buyuk-kilisesi-saint-antoine-katolik-kilisesi.html>

Şekil 3.10:Taksim Meydanı

Kaynak: Beyoğlu Belediyesi Arşivi

3.3 NÜFUS

Tablo 3.1: Yıllara göre Beyoğlu İlçesi Nüfus değişimi (TUİK)

Yıl	1927	1935	1940	1945	1955	1965	1975	1985
Nüfus	294.025	236.141	247.252	257.091	208.138	218.985	230.532	245.999
Yıl	1990	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Nüfus	229.000	231.900	248.084	248.206	246.152	245.219	241.520	242.250

Beyoğlu ilçesinin sınırları bugünkü halini 1950’li yıllarda almış, bu tarihten itibaren yaklaşık 220-250 bin nüfusu barındırmaya deva etmiştir. Nüfusta dalgalanma olmaması, bölge içerisinde yerleşimin yoğunlaşabileceği mekân kalmamış olmasından ileri gelmektedir.

3.4 EĞİTİM VE SAĞLIK

Beyoğlu İlçesi'nde 15 yaşın üzerindeki nüfusta okuma yazma bilenlerin oranı yüzde 84.83'tür.

Beyoğlu İlçesi eğitim kurumları bakımından oldukça zengindir. İlçe sınırları içindeki yükseköğretim kurumları arasında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi, Haliç Üniversitesi, ayrıca Beykent, Bahçeşehir, İstanbul Ticaret Üniversitesi ve Bilgi üniversitelerinin bazı birimleri bulunur.

İlçe sınırları içinde 31 ilköğretim okulu ve 30 ortaöğretim kurumu vardır. Galatasaray Lisesi, Beyoğlu Anadolu Lisesi, İstanbul Özel Alman Lisesi, İtalyan Lisesi, Saint Benoît Fransız Lisesi, Avusturya Lisesi, Sainte-Pulchérie Fransız Lisesi Beyoğlu'ndaki yüzyıldan eski eğitim kurumlarıdır. Ayrıca gayrimüslim azınlıkların çocuklarına hizmet veren eğitim kurumları da vardır.

İlçe sınırları içinde 12 hastane, 29 poliklinik ve dispanser ve 7 sağlık ocağı bulunur.

4. BEYOĞLU BÖLGESİ ERİŞİLEBİLİRLİK DEĞERLENDİRMESİ

Bu çalışmada, Beyoğlu Bölgesi'nde yer alan, tarihi ve fiziki anlamda büyük önem taşıyan bazı yapılar, daha önce belirtmiş olduğumuz engellilik standartlarına uygunluğu açısından incelenecektir.

4.1 BEYOĞLU KAYMAKAMLIĞI

Beyoğlu Kaymakamlığı (Beyoğlu İlçesi Hükümet Konağı) Avrupanın enkalabalık ve tanınan caddelerinden biri olma ünvanına sahip İstiklal Caddesi üzerinde bulunmaktadır. Bünyesinde;

- a. Kaymakamlık,
- b. İlçe Nüfus Müdürlüğü,
- c. Tapu Müdürlüğü,

- d.Kadastro M¼d¼rl¼g¼,
- e.¼lçe Sağlık Grup Başkanlığı,
- f.¼lçe Milli Eğitim M¼d¼rl¼ę¼ birimlerini bulundurmaktadır

Şekil 4.1:Kaymakamlık Binası Ön Cephesi

İstiklal Caddesi'nin belediye zabıta ekiplerince kontrollü olarak 06:00-10:00 saatleri arasında araç trafiğine açıktır. Kaymakamlık binasına araçla ulaşım mesai saatleri içerisinde 08:00-10:00 arasında mümkündür. Binanın kendine ait bahçesi olmadığı ve cadde üzerinde araç parklanması yapılamadığından engelli park yeri bulunmamaktadır.

Şekil 4.2: Kaymakamlık Binası Giriş Rampası

Bina girişi ve yol arasında kot farklı olduğundan ana giriş kapısına rampa yapılmıştır. Fakat caddede sürekli yoğun yaya trafiği olduğundan rampa eğimi yüksek tutularak rampa uzunluğu kısaltılmıştır.

Bina içine girildiğinde engelli, hasta ve yaşlı vatandaşlara yardımcı olmak için görevlendirilmiş bir refakatçi personel bulunmaktadır. Düşey dolaşımda kullanılmak üzere tüm katlara hizmet veren iki adet asansör bulunmakta ve merdivenlerde duvar üzerine sabitlenmiş destek korkulukları yapılmıştır.

Bina içerisinde oda girişlerinde kapı eşikleri bulunmaktadır. Bu durum tekerlekli sandalye kullanıcıları, yürüme zorluğu çekenler ve görme engelliler için zorluk oluşturmaktadır.

Binada bir adet engelli tuvaleti bulunmaktadır.

Şekil 4.3: Kaymakamlık Binası Engelli Tuvaleti

un
pa
yapılabilir ve kullanım zamanları dışında kaldırılabilir. Birimler arası dolaşımı kolaylaştırmak açısından kapı eşikleri kaldırılmalı ya da pahlanarak yumuşatılmalıdır. Personel ve günlük ziyaretçi sayısı göz önüne alındığında bir tane engelli tuvaleti bu bina için yetersiz olacağından ilave bir engelli tuvaleti daha eklenebilir.

4.2 BEYOĞLU BELEDİYESİ

Şekil 4.4: Belediye Binası

Kaynak: Beyoğlu Belediyesi Arşivi

4.2.1 Belediye Binası Tarihçesi

Tanzimat döneminin karakterine uygun olarak, batılı şehircilik anlayışının da revize edilerek uygulamaya başlanması gerekiyordu. Beyoğlu geçmişi, lokasyonu, etnik ve kültürel özelliği ile batılılaşma için en uygun başlangıç noktası olarak belirlendi. Beyoğlu limanı, rıhtımıyla, Haliç'iyle İstanbul'un dünyaya bağlantı noktasıydı. Bu özelliği yanında, Başkent'e ve Boğaz'a hakim oluşu tüm yabancı elçilikleri bünyesine çekmişti. Bölge halkı ticaretle uğraştığından ekonomik seviye yüksek ve yeniliklere açıktı. Reformlar 28 Aralık 1857 tarihli "6. Daire-i Belediye Nizamı" ve 7 Haziran 1858 tarihli "Devair-i Belediyeden 6. Daire İtibar olunan Beyoğlu ve Galata Dairesinin Nizam-ı Umumisi" nizamnameleriyle başladı. İstanbul, 14 şube belediyesine ayrıldı. Beyoğlu, ilk çalışma noktası olmasına rağmen buraya "6. Daire" denildi. Böyle olmasının sebebi, Paris'te "Sixeme arrondissement" (6. Bölge) diye bilinen Belediye biriminin kentin en uygun bölgesi olmasıydı. 6. Dairenin amaçları ticareti düzenlemek ve Avrupalı kent hizmetlerini getirmektir.

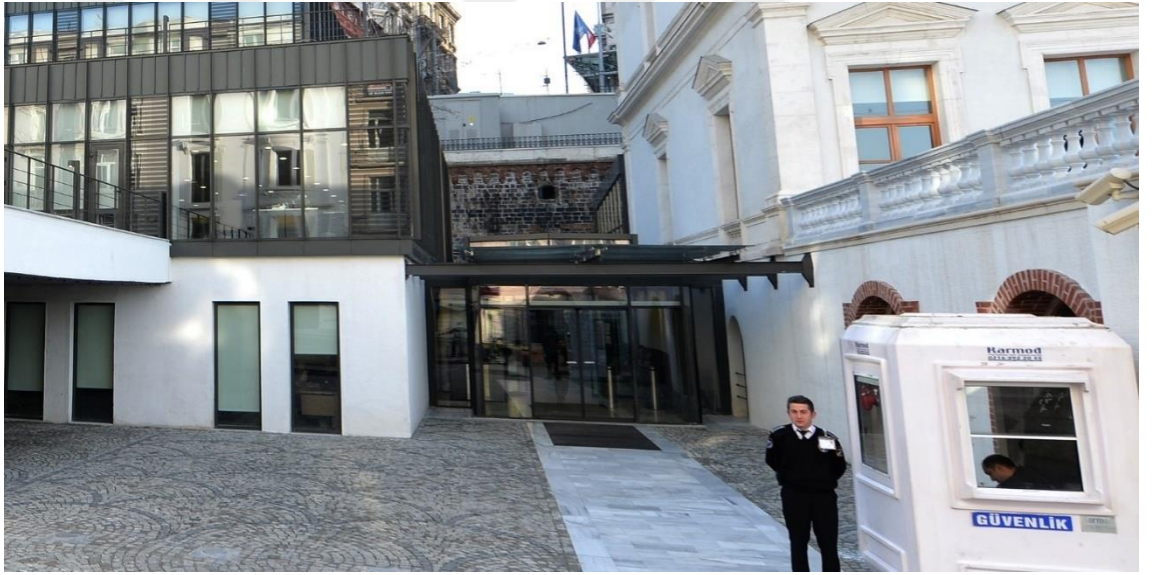
20 Nisan 1924'te İstanbul Belediye'sinin şubesi olarak Beyoğlu Belediyesi kuruldu. Cumhuriyetin ilk yıllarında günümüzün çevre ilçeleri olan, Şişli, Kemerburgaz,

Beşiktaş'ı da kapsayan Beyoğlu, 1930'da Beşiktaş'ın ayrılması, 1936'da Kemerburgaz'ın Eyüp'e bağlanması, 1954'de Şişli ilçesinin kurulmasıyla bugünkü haline zemin oluşturuldu.

2015 yılında restorasyon çalışmaları tamamlanan 159 yaşındaki bina Edouard Blacque Bey'in ilk başkanlığı zamanında (1879-1883) yapılmıştır. Mimarı İstanbul'da birçok noktada eserleri olan İtalyan kökenli Barborini'dir. Haliç ve tarihi yarımada yukarıdan bakan manzarası ile göze çarpan bina semte de adını vermiştir.

4.2.2 Belediye Binasının Engellilik Standartlarına Uygunluğu

Şekil 4.5: Belediye Binası Giriş ve Ana Kapı

İlçe halkının hizmetinde olan belediye binası engellilerin hayatını kolaylaştırmak için erişilebilirlik standartları göz önüne alınarak restore edilmiştir. Belediye binasına gelen engelli vatandaşların araçlarını park edebilecekleri alanları mevcuttur. Bina girişi düz satıh zemin kaplaması olup, ana giriş kapısı kayan kapı olarak yapılmıştır.

Şekil 4.6:Belediye Binası Güvenlik Kontrol Noktası ve Turnikeler

Bina girişindeki güvenlik kontrol noktası olan turnikelerde kolsuz olarak dizayn edilmiş olup engelli ve yaşlı vatandaşların geçişini kolaylaştırmaktadır.

Güvenlik kontrol noktasından geçtikten sonra yardıma ihtiyaç duyan yaşlı ve engelli vatandaşlara yardım etmek için görevlendirilmiş personel bulunmaktadır. Bina içi sesli yönlendirme sistemi olmadığından görevli personel yardıma ihtiyaç duyan vatandaşa girişten, hizmet alacağı birime ve sonrasında tekrar bina çıkışına kadar refakat etmektedir.Tarihi bina ve diğer iki ek binada toplam 4 adet asansör bulunmaktadır. Ayrıca duvar kenarlarında destek korkulukları bulunmaktadır.

Şekil 4.7: Belediye Bina İçi Asansörler ve Merdiven Destek Korkulukları

Birimlerin
girişleri ve
koridor

geçişlerindeki kapılarda eşik yapılmamış olup zemin düz satıh olarak yapılmıştır. Binada bir adet engelli tuvaleti bulunmaktadır.

Şekil 4.8:Belediye Binası Engelli Tuvaleti

Neler yapılabilir : Türkiye'nin ilk belediyesi unvanını taşıyan tarihi binada erişilebilirlik standartlarını arttırmak için engelli araç park yeri görülmesi kolay bir tabela yada zemin boyaması ile belirginleştirilebilir. Merdiven başlangıçlarına ve bitişlerine görme engelliler için duyumsanabilir kabartmalı zemin kaplaması uygulanabilir. Personel sayısı ve günlük ziyaretçi sayısı göz önüne alındığında belediye binası için bir adet engelli tuvaleti yeterli olmayabilir. Engelli erkekler ve engelli bayan olmak üzere iki adet engelli tuvaleti gerekliliğinden, ilave bir tane yapılabilir.

4.2.3 Beyoğlu Semt Konakları

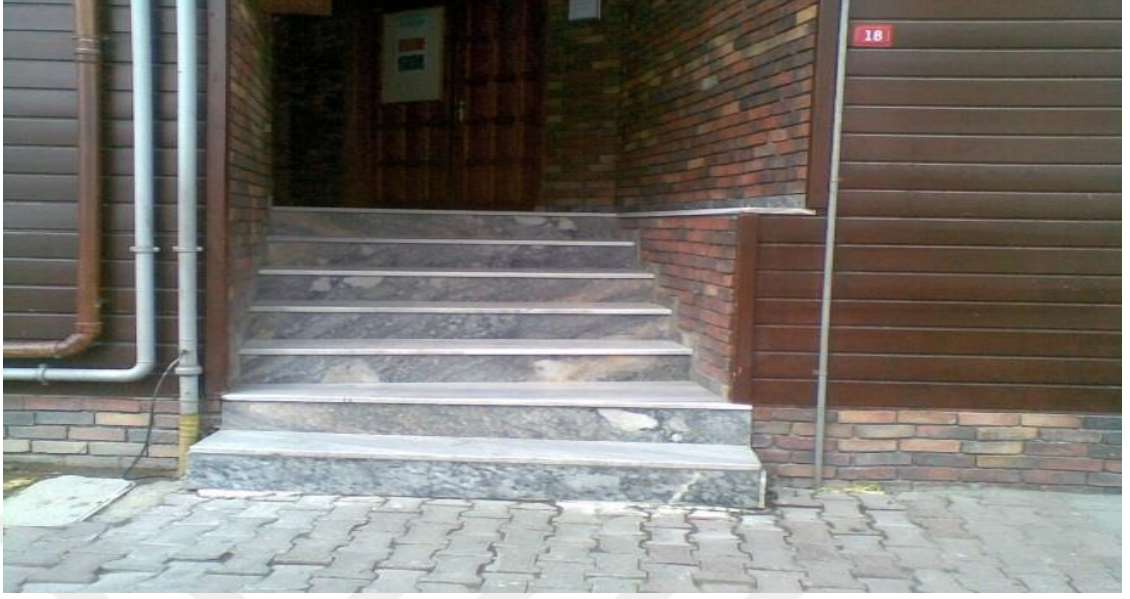
Semt konaklarının genelinde bulunan en önemli problem, katlar arası erişim, bina girişleri ve engelli tuvaletleridir.

Başlangıç olarak; bina girişlerine kauçuk veya farklı maddelerden olabilecek hazır rampa, katlar arasına merdiven asansörü ve engelli tuvaletleri ilk acil yapılması gerekmektedir.

4.2.3.1 Aynalıkavak Semt Konağı

Keçecipiri, Piripaşa, Kulakız Mahallelerine hizmet veren semt konağı 2009 yılında hizmete girmiştir. Bir bilgisayar sınıfı, üç derslik ve bir mutfağı olan semt konağı bölge halkı için açılan semirner, kurs ve okul çocuklarına ek ders imkânı sağlamaktadır. Giriş katında hizmet veren sağlık ocağında iki doktor ve iki hemşire görev yapmaktadır. Yakın çevrede hastahane bulunmadığından sağlık ocağı büyük önem taşımaktadır. Ayrıca semt konağında 150 öğrenci kapasiteli 3-6 yaş grubunu kapsayan anaokulu da bulunmaktadır. Anaokulu katında üç adet eğitim sınıfı, sanat atölyesi, oyun odası, sanat atölyesi, iki adet uyku odası, tam donanımlı mutfak ve yemekhane bulunmaktadır.

Şekil 4.9: Aynalıkavak Semt Konağı Girişi

Şekil 4.9’da görüldüğü üzere bina girişinde engelli erişimi yoktur. Bu bina için önerilebilecek en uygun çözüm, bina dışından başlayan bir engelli asansörü yapılması olabilir. Aynı şekilde kullanım esasına dayalı olarak binada mevcut kapı eşiklerine atlama rampaları yapılmalıdır. Bina girişinden içeriye kadar döşemeye hissedilebilir yüzey ile kaplanmalıdır. Binada engelli tuvaleti yoktur. Bu haliyle bina, yürüme ve görme engelliler başta olmak üzere çoğu engelli birey için birçok anlamda erişilemez durumdadır.

4.2.3.2 Okmeydanı Semt Konağı

Okmeydanı Semt Konağı’nın yapımı 2009 yılında tamamlanmış olup bölge halkına hizmet vermeye aynı yıl içinde başlamıştır. Çelik konstrüksiyon üzerine inşa edilen 3 katlı konak, giriş katında sağlık ocağı, mahalle muhtarlığı ve PTT şubesi, ikinci katında eğitim sınıfları ve en üst katında 300 kişilik faaliyet salonu bulunmaktadır. Bünyesinde barındırdığı farklı hizmet birimleriyle konak büyük bir hizmet kompleksidir.

Şekil 4.10:Okmeydanı Semt Konağı İç Merdivenleri

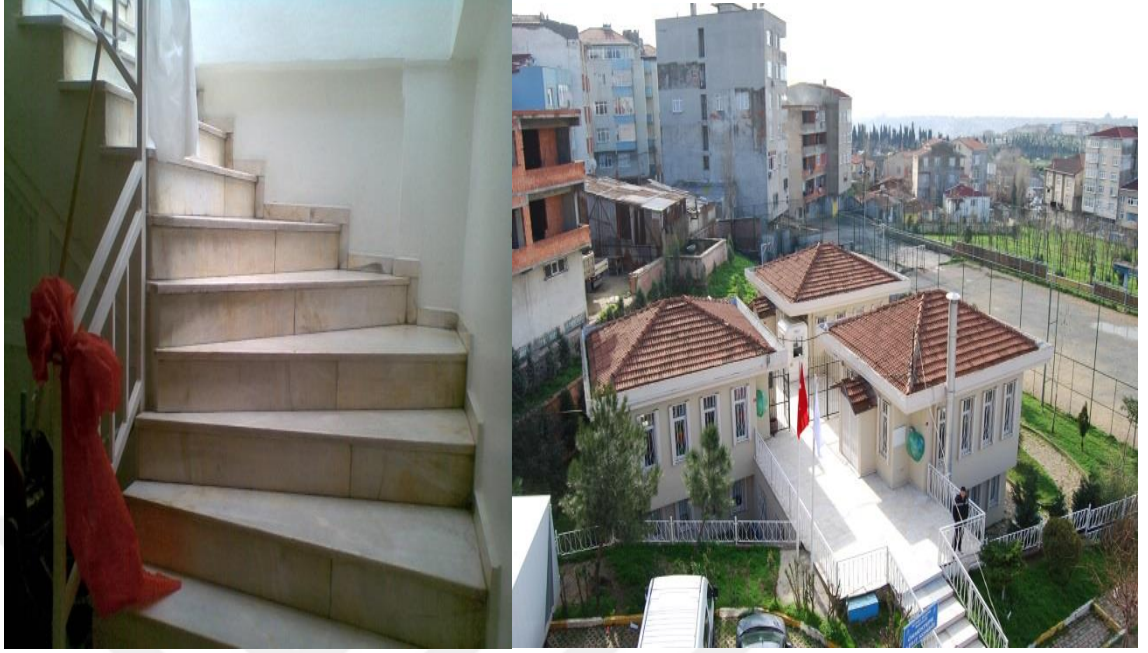

Ayvalıkavak Semt Konağı için bahsettiğimiz incelemeler, bu bina için de geçerlidir. Bina girişinde ve katlar arasında engelli erişimi bulunmamaktadır. Bu bina için en uygun çözümyine, bina dışından başlayan engelli merdiven asansörüdür. Kullanım esasına dayalı olarak binada mevcut kapı eşiklerine atlama rampaları yapılmalıdır. Bina girişinden içeriye kadar döşemeye hissedilebilir yüzey kaplanmalıdır. Binada engelli tuvaleti yoktur.

4.2.3.3 Örnektepe Semt Konağı

2000 yılında hizmet vermeye başlayan Örnektepe Semt Konağı semtin ilk sosyal hizmet merkezidir. İki katlı olan binada anaokulu, eğitim sınıfları, çok amaçlı bir toplantı salonu ve Mahalle Muhtarlığı bulunmaktadır. Semt konağı bir nakış atölyesi, 2 eğitim sınıfı ve pasta yemek sınıfı ile haftanın yedi günü kursiyerlere hizmet vermektedir. Her yıl 1000 kursiyere hizmet veren Örnektepe Semt Konağında kişisel gelişime yönelik kurslar, meslek eğitim kursları, okul çağındaki çocuklara yönelik ek derslerden, sanat derslerine kadar pek çok farklı alanda hizmet verilmektedir.

Şekil 4.11:Örnektepe Semt Konağı ve İç Merdivenleri

Bu binada girişi kısmı engelli bireyler için uygun olmakla birlikte, katlar arasında engelli erişimi yoktur. Bu bina için en uygun çözüm, bina içerisine engelli merdiven asansörü yapılması olacaktır. Merdiven kovanı olduğundan, bu merdivene uygun engelli asansörü koyulabilir.

Binaya üst kata üst otopark alanından engelli erişiminin sağlanabilmesi için üst katta otopark tarafından beton atılması gerekmektedir. Alt kata erişim için alt kottan bir kapı açılır ise merdiven kovanına asansör yapmaya gerek kalmayacaktır. Binada engelli tuvaleti bulunmamaktadır.

4.2.3.4 Bademlik Semt Konağı

2004 yılında faaliyete giren Bademlik Semt Konağı'nın mimari çizimleri Dr. Mimar Kadir Topbaş tarafından yapılmıştır. Üç kattan oluşan binanın giriş katında 60 öğrenci kapasiteli anaokulu ve muhtarlık, ikinci katında eğitim sınıfları ve en üst katında bir bilgisayar sınıfı bulunmaktadır.

Şekil 4.12: Bademlik Semt Konağı Girişi ve İç Merdivenleri

Binanın en önemli sorunu, içinde engelli tuvalet bulunmamasıdır. Binada katlar arasında erişimi engelli merdiven asansörü ile sağlanmalıdır. Binanın engelli rampası eksikliğini giderebilmek için, girişte bulunan iki merdivenden birinin merdiven kolu iptal edilip yerine rampa yapılabilir. Fakat rampa uzunluğu bina sınırını aşacaktır. Bu yüzden rampa önerisi bu bölge için ikinci plandadır. Merdiven asansörü yapılarak erişilebilirlik sağlanabilir.

4.2.3.5 Kadimehmet Semt Konağı

Kadimehmet Semt Konağı Bademlik Semt Konağı ile aynı zamanda hizmete açılmıştır. Konağ, bünyesinde bulunan sağlık ocağı, anaokulu, eğitim sınıfları, seminer ve etkinlik salonu ile semt halkına hizmet vermektedir. Üç katlı binanın bahçe katında 50 öğrenci kapasiteli anaokulu, seminer ve toplantı salonu, giriş katında sağlık ocağı en üst katında ise eğitim sınıfları ve bilgisayar sınıfı bulunmaktadır.

şekil 4.13:Kadimehmet Semt Konağı ve İ Merdivenler

Bu bölge için özerilecek çözümler, binanın bulunduğu çevredeki diğer ortak alanlar için de uygulanabilir olmalıdır. Bina çevresindeki spor lokali ve park alanı ile birlikte bu

konağa da dışarıdan giriş düşünölmelidir. Binaya giriş için en dışarıda bulunan 3 basamak için rampa yapılması gerekmektedir. Bina içinde bir alan engelli tuvaleti olarak yeniden düzenlenmeli ve binada katlar arasında erişimi engelli merdiven asansörü ile sağlanmalıdır.

4.2.3.6 Tophane Semt Konağı

Tophane Semt Konağı 2006 yılında bölge halkının hizmetine açılmıştır. Bünyesinde; 100 öğrenci kapasiteli anaokulu, günlük 300 ihtiyaç sahibine yemek veren aşevi, çamaşırhane, duşhane, 2 adet mahalle muhtarlığı, sosyal yardım bürosu ve eğitim sınıfları bulundurmaktadır. Konakta yürütölen sosyal yardım faaliyetleri ihtiyaç sahibi vatandaşlarımıza destek olurken, eğitim ve kültürel faaliyetler ise bölge halkının sosyalleşmesine olanak tanımaktadır.

Şekil 4.14:Tophane Semt Konağı ve İç Merdivenler

Şekil 4.15:Tophane Semt Konağı Giriş Merdivenleri

Binaya giriş en dışarıda yarım kat merdiven ile sağlanmaktadır. Girişte bulunan bu merdiven için rampa yapımına müsait alan bulunmadığı için, bir diğer çözüm olarak merdiven esasörü de yapılabilir.Bina içinde engelli tuvaleti bulunmamaktadır.

4.2.3.7 Dolapdere Semt Konağı

2007 yılında hizmete giren Dolapdere Semt Konağı bünyesinde bulunan sosyal yardım bürosu, sosyal yardım marketi, sağlık ocağı, aşevi, çamaşırhane ve duşhaneler ile ihtiyaç sahipleri için büyük bir hizmet kompleksidir.

Sağlık ocağında iki doktor ve iki hemşire görev yapmaktadır. Yakın çevrede özel hastahane ve devlet hastahanesi bulunmadığından günlük ortalama 120 hastaya hizmet verilmektedir.

Şekil 4.16:Dolapdere Semt Konağı Giriş ve Bina İçi Merdivenler

Bina girişimdeki alana rampa yapılması engellilik standartları açısından mümkündür ve önerilebilir. Bina içi erişim için engelli merdiven asansörü yapılabilir. Binada engelli tuvaleti bulunmadığı gibi tuvaletler de ikinci kattadır.

4.2.3.8Kasımpaşa Semt Konağı

Uzun yıllar hamam olarak hizmet veren bina, 1969-1993 yıllarında ise Büyükşehir Belediyesi tiyatrolarının aksesuar deposu olarak kullanılmıştır. Sonrasında 1994 yılında semt konağı olarak düzenlemeler yapılmış ve hizmete açılmıştır. Kasımpaşa Semt Konağı tam donanımlı bir bilgisayar sınıfı, bir kuaförlük atölyesi, üç dersliği ve bir etkinlik salonuna sahiptir.

Şekil 4.17:Kasımpaşa Semt Konağı Merdivenleri ve Girişi

Kasımpaşa Semt Konağı plan şeması çok basittir.Üst kata çıkış için merdiven asansörü yapımı burası için yeterlidir.Binada engelli tuvaleti bulunmamaktadır.Bina girişlerine ve geçiş eşiklerine rampa eklenmesi engelli geçişi için yeterli olacaktır.

4.2.3.9Hacıahmet SemtKonağı

13 Nisan 2012’de açılışı yapılan semt konağı; mahallelerin yaşam standartlarını yükseltmek amacıyla; sağlık, eğitim, kültür ve sosyal-yardım hizmetlerini tek bir noktada sunuyor. İçerisinde üç eğitim sınıfı, 60 öğrenci kapasiteli anaokulu, üç doktor ve iki hemşire ile hizmet veren sağlık ocağı, günlük 300 kişiye yemek sağlayan aşevi, çamaşırhane, duşhane, muhtarlık ve PTT şubesi bulunmaktadır.

Şekil 4.18:Hacıahmet Semt Konağı

Hacıahmet semt konağı yapılırken, sağlık ocağının bulunduğu alt bölüme (giriş) ve üst taraftan bahçeden ana girişe rampa yapılmıştır. Fakat katlar arası bağlantı bulunmamaktadır. Bağlantının sağlanabilmesi için binanın ana çekirdeğinde merdiven asansörü yapılmalıdır. Binada engelli tuvaleti bulunmamaktadır.

Şekil 4.19:Hacıahmet Semt Konağı İç Merdivenleri

4.2.3.10 Fetihtepe Semt Konağı

Yapımı 2011 yılında tamamlanan Fetihtepe Semt Konağı aynı yıl içinde hizmete başlamıştır. Konak bünyesinde sağlık ocağı, sosyal yardım marketi, aşevi, amaşırhane, eğitim sınıfları, tam donanımlı bir eğitim mutfağı, yine tam donanımlı bir bilgisayar sınıfı, çok amaçlı salon ayrıca muhtarlık ve PTT şubesi bulundurmaktadır.

şekil 4.20: Fetihtepe Semt Konağı Merdivenleri

Fetihtepe Semt Konağı girişinde bulunan merdivene engelli asansörü yapılmalıdır.

Üst katta sınıflar bölümüne geçişte bulunan 3 basamaklık bölüme rampa yapılması durumunda rampa standartlara aykırı bir şekilde çok dik olacağı için, merdivenin komple değiştirilmesi ve basamak derinliklerinin arttırılması gündeme getirilebilir. Bina içerisinde engelli tuvaleti bulunmamaktadır.

4.2.3.11 Okmeydanı Gençlik Merkezi

Bina girişinde erişim ile ilgili bir problem olmamakla birlikte, katlar arasında engelli erişimi bulunmamaktadır. Bu bina için en uygun çözüm, bina içine engelli merdiven asansörü yapılması olacaktır. Merdiven kovası dar olduğundan, bu merdivene uygun engelli asansörü koyulabilir. Kullanım esasına dayalı olarak binada mevcut kapı eşiklerine atlama rampaları yapılabilir. Bunun yanında, bina girişinden içeriye kadar döşemeye hissedilebilir yüzey kaplanmalıdır. Binada engelli tuvaleti yoktur. Binanın çok amaçlı salonu engelli bireylerin ulaşımı göz ardı edilerek oluşturulmuştur. Yine ön sırada ki koltukların bir kısmı çıkabilir olmalı, bununla beraber salona girişten itibaren sahne kısmına kadar basamaklarda rampa ya da rampa yerine geçen “U”profil kullanılmalıdır.

4.2.3.12 Kasımpaşa Turabi Baba Kütüphanesi ve Bilgi Erişim Merkezi

Turâbi Baba Tekkesi, Tersane-i Amire’de çalışan Osmanlı gemicilerinden ve kadiri şeyhlerinden Mehmed Turabi Efendi tarafından 18. yüzyılın son sonlarında kurulmuştur. Tekke binası, İstanbul’un işgali sırasında, milli mücadele için asker ve cephaneye toplanan askeri bir karargah gibi kullanılmıştır. Bina tekke ve zaviyelerin kapatılmasının ile bir süre Kasımpaşa Spor Kulübü olarak kullanılmıştır. 1927 yılında Kasımpaşa Spor Kulübü’nde yetişen gençlerin Dünya şampiyonluğunu kazanmasının ardından, Mustafa Kemal Atatürk okunması için Gençliğe Hitabesini tekkeye gönderir ve hitabe okunarak törenle duvara asılır. Böylelikle bina, Gençliğe Hitabe’nin okunduğu ilk yerlerden biri olma ünvanını alır ve tarihte bu şekilde anılır. 1975 yılında yaşanan yangından sonra bina, zamanla bakımsızlıktan ötürü kullanılamaz hale gelmiş, günümüze ancak türbe bölümü kalmıştır. Beyoğlu Belediyesi’nin girişimiyle, orijinaline uygun olarak 2007 yılında restore edilerek hizmete açılmıştır.

Bina genel anlamda ve eşik alanlarında bulunan bir iki basamak haricinde engelli bireylerin kullanımına uygundur. Binada engelli bireyler için de erişilebilir bir asansör olduğundan erişim sıkıntısı bulunmamaktadır. Bunun dışında binada engelli tuvaleti bulunmamaktadır.

4.2.3.13 Kasımpaşa Zabıta Müdürlüğü

Şekil 4.21: Kasımpaşa Zabıta Müdürlüğü

Bina tek katlı olduğundan bina içi dikey geçiş sıkıntısı bulunmamakla birlikte, bina girişinde bulunan rampa zemin olarak daha uygun bir hale getirildiği takdirde engelli bireyler için kullanılabilir olacaktır. Bu haliyle bu rampa tekerlekli sandalye kullanan bir birey için tam olarak güvenli değildir. Binada engelli tuvaleti yoktur.

4.2.3.14 İstiklal Caddesi Kallavi Sokak Ek Bina

Kallavi Sokak'ta bulunan binada engelli erişimi oldukça zordur. Binanın ana girişinin iki kanatlı demir kapı olması, engelli bir birey tarafından açılabilmesini imkânsız kılmaktadır. Kapının devamlı açık kalması güvenlik açısından uygun olmayacağı için, yerine daha kolay açılabilen bir kapı koyulması gündeme getirilebilir. Bina içi düşey dolaşım asansör ile sağlanabilmektedir. Bina eski eser bir bina olduğu için merdiven kovası dar olmakta birlikte duvar enarlarında destek korkulukları bulunmamaktadır. Binada engelli tuvaleti bulunmamaktadır.

4.2.3.15Şişhane Gençlik Merkezi

Beyoğlu gençlerinin, kültür ve sanatla buluşma noktası olarak nitelendirilen Şişhane Gençlik Merkezi, birçok sosyal faaliyetede ev sahipliği yapmaktadır. Gençler, ilg duydukları alandalarda kurslardan faydalanabilmekte, eğitimleri sonunda uygulamalarınısunma ve sergileme imkânını bulmaktadırlar.

Şekil 4.22:Şişhane Gençlik Merkezi

Şişhane Gençlik Merkezi,yarı açık ve kapalı alanlarınınbtnyle herbir noktasına engelli erişimi sunabilmesi sebebiyle engelli erişimine en uygun Beyoğlu binaları arasındadır.Bina mevcut durumu ile tek katlı olduğundan, dersliklere ana salona ulaşım rampalar ile sağlanmaktadır.Engelli tuvaleti bulunmaktadır.

4.2.3.16 Kefken Çevre Yaz Kampı

Beyoğlu Kefken Çevre ve Yaz Kampı, Beyoğlu Belediyesi'nin Çevre ve Orman Bakanlığı ve Milli Eğitim Müdürlüğü'nün katkıları ile kurmuş olduğu, Beyoğlu'ndaki 13 -18 yaş arası çocuk ve gençlere yönelik bir yaz kampıdır. Bu kamp projesi, Beyoğlu bölgesinde uygulanacak ve geliştirilecek gençlik politikalarının destekleyici kolu olması amacıyla kurulmuştur.

Şekil 4.23: Kefken Çevre ve Yaz Kampı Girişi ve Cephesi

Kefken çevre ve yaz kampı geniş bir alana yayılmaktadır. Fakat genel olarak bakıldığında sosyal ana binada erişim ile ilgili ciddi sıkıntılar bulunmaktadır. Rampa yapılacak alan bulunmaktadır. Aynı şekilde katlar arasında kopukluk mevcuttur. Tesisin hiçbir yerinde engelli tuvaleti bulunmamaktadır. Konaklanan mekânlar engelli erişimine uygun değildir. Konaklama odalarının bir kısmı engelli ulaşımına uygun hale getirilerek engelli odaları yapılabilir.

4.2.3.17 Kasımpaşa Lojistik Destek Merkezi

Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü'ne bağlı birimlerin olduğu bina, daha önce yerel ve dış basında adından çokça bahsettiren Sosyal Market ve depolama alanı olarak kullanılmaktadır. Sosyal Market projesinde ilçe içerisindeki yardıma ihtiyaç duyan aileler tespit edilerek, kendilerine kullanımı kredi kartına benzeyen akıllı kartlar verilmektedir. Hayırseverlerin desteklediği Sosyal Market raflarında büyük marketlerin raflarından farksız ama fiyatlar daha düşüktür. Aileler her ay kartlarına yüklenen kredi ile her türlü ihtiyaçlarını bu marketten sağlayabilmektedir.

Şekil 4.24: Kasımpaşa Lojistik Destek Merkezi

Yenilenen lojistik destek merkezinde erişilebilirlik ile ilgili belirli bir sorun bulunmamaktadır. Mevcut rampa ile mekâna erişim sağlanmaktadır. Merkez içinde bulunan sosyal markete girişlerde ve çıkışlarda problem bulunmamaktadır. Ancak, bina

girişinden içeriye kadar hissedilebilir yüzey döşemesi kullanılmalıdır. Sosyal market bölümü haricinde vatandaş girişi olmadığından engelli tuvaletine ihtiyaç yoktur.

4.2.3.18Bademlik Depo

Temizlik işleri müdürlüğü, veteriner işleri ve depo alanlarının bulunduğu büyük bir alanda dağılmış olan binalarda sadece vatandaşlarımızın ulaşmaları gereken bir kaç nokta bulunmaktadır.

Bu alanda yapılması düşünülen düzenleme ile teknik hizmet binası yapılması düşünülmekte olup, yeni binanın engelli erişimi ve kullanımı ile her detay düşünülmüştür.

Mevcut durumda kullanım ve erişim için iki noktada çözüm üretilmesi yeterlidir.Temizlik işlerinin bulunduğu binanın üst katına erişim için merdiven asansörü gerekmektedir.Yemekhanenin bulunduğu binaya ise engelli tuvaleti yapılması yeterli olacaktır.

Genel olarak neler yapılabilir:

Görüldüğü üzere Beyoğlu çevresinde bulunan ve temel sosyal alanlarkonumunda bulunan semt konaklarının çoğu, engelli erişimi açısından sınıfta kalmıştır. Her şeyden önce giriş kısımlarının acilen engelli erişimine uygun hale getirilmesi, duruma göre dışarıya açılabilen engelli asansörü ya da rampa yapılması ya da mevcut rampaların yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

İkincil ve en ortak sorun olarak ise, engelli tuvaletlerinin bulunmaması karşımıza çıkmaktadır. Bu sorunu çözebilmek için birçok binanın kadın ve erkek tuvalet bölümlerinin bir kısmı bu amaca hizmet etmek üzere yeniden düzenlenebilir.

Son olarak bina içi düsey kesintisiz düsey dolaşımın sağlanabilmesi için mümkün olan binalarda asansör, bunun sağlanamadığı binalarda ise merdiven üzerine monte edilebilen engelli koltukları yapılabilir.

4.3 GALAYASARAY LİSESİ

şekil 4.25:Galatasaray Lisesi

Galata Sarayı, Humayun Mektebi adıyla da bilinen bu kurum saraya kalifiye görevli yetiştirirdi. O yıllarda enderun, Osmanlı sarayında padişahın günlük hayatını yaşadığı, sarayın eğitim veren bölümlerinin, kütüphanenin, hazine dairesinin bulunduğu büyük alan içine kurulu bir yaşam merkeziydi.

Burada padişah dahil olmak üzere birçok kişiye alanında uzman kişilerce danışmanlık hizmeti verilmekteydi. Bu kişiler 15. yüzyıl (1481) - 18. yüzyıl (1715) arasında hizmet veren Galata Sarayı Ocağı 'nda eğitimlerini alarak enderunda görevlerine başlıyorlardı.

Evliya Çelebi 'nin aktardığı üzere; sultan II. Beyazıt (1481 - 1512) bir kış günü Galata sirtlarında avlanırken son derece bakımlı büyük bir bahçe içinde köhnemiş küçük bir kulübe görür. Kulübenin sahibi Gül Baba ile tanışan padişah, onu bahçeye gösterdiği özenden dolayı ödüllendirmek ister ve Gül Baba'nın isteği üzerine bu bahçeye bir mektep ve bir şifahane (hastane) inşaa ettirir.

II. Bayezıt, babası Fatih'in hayalindeki; Osmanlı'nın yükseliş döneminde devlet yönetim kadrosunu oluşturacak filozofların yetiştirilmesi için Galata Saray Ocağı adıyla eğitim veren okulu kurmuştur. 1675 yılına gelindiğinde, kurumdaki içoğlanlardan gelecek vaat edenler sarayda görevlendirilirken diğerleri süvari taburlarında kullanıldı ve kurum on yıllığına tasfiye edilir. 1715 yılında yeniden açılan ocak, tekrar enderunda görevlendirilmek üzere eğitim vermeye devam eder.

Padişahlığın en önemli yapılaşmalarından biri olan Galata Sarayı Medresesi, 1820 yılından sonra Tıbbiye ve Askeri Kışla olarak hizmet vermektedir. Sonraki yıllarda gün geçtikçe önemi ve işlevi artan kurum, Osmanlı'da Batılılaşma döneminin ve Tanzimat uygulamalarının bir sembolü olur. Çünkü bu kez de siyasal, hukuksal, sosyal alanda hayata geçirecek uygulayıcı kadro ve bu kadroların yetiştirilmesi için, alışılmış eğitim sisteminden farklı, avrupadaki işleyişi de kapsayan bir eğitim kurumunun oluşturulması gerekiyordu. Bu amaç doğrultusunda 1 Eylül 1868'de sultan Abdülaziz 'in katıldığı bir törenle Mekteb-i Sultani ismiyle okul tekrar eğitime başladı. Dönemin Paris Büyükelçisi Cemil Paşa ile Hariciye Nazırı Fuad Paşa 'nın girişimleriyle okul Fransa'daki lise eğitimine eşdeğer öğrenci yetiştirir. Ve bu öğrencilerin arasında gayrimüslim olanları da vardır. Arapça, Farsça, İtalyanca, Ermenice, Rumca, Latince ve Almanca dersleri seçmeli olarak programa girmiş, ek olarak piyano ve keman dersleri de programa dahil edilmiştir.

1924 yılında okul, günümüzdeki adı olan Galatasaray Lisesi adıyla ve Cumhuriyet devrimlerine uygun olarak eğitime başlar ve genel kültür dersleri Türkçe verilmeye başlar. Sadece erkek öğrenci kabul eden okulda 1965 yılında karma eğitime geçilmiştir. 1975'de ise kurum, Anadolu Lisesi olarak nitelendirilir ve eğitim 8 yıl olur. 14 Nisan 1992 yılında 8. Cumhurbaşkanı Turgut Özal ve Fransız mevkidaşı François Mitterrand

arasında imzalanan protokolle ilkokuldan üniversiteye kadar olan eğitimi kapsayan Galatasaray Eğitim Öğretim Kurumu hayata geçirilir.

Galatasaray Eğitim ve Öğretim Kurumu, 6 Haziran 1994 tarih ve 21952 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 3993 sayılı kanunla Galatasaray Üniversitesi'ne dönüşmüştür. Kurum üniversite statüsünü almasına rağmen, entegre eğitim-öğretim kurumu olma özelliğini korumuş ve Galatasaray Lisesi ile ona bağlı İlkokul ve rektörlüğe bağlı öğretim birimleri olarak tanımlanmıştır.

Aralarında birçok devlet adamı ve aydınlarında bulunduğu mezunlar veren Galatasaray Lisesi'ni erişilebilirlik çerçevesinde incelediğimizde; İstiklal Caddesi üzerinde bulunan tarihi ana giriş kapısı artık kullanılmadığından, girişler yan tarafta basamaklı kapıdan yapılmaktadır. İçinde bulunduğumuz eğitim-öğretim yılında engelli öğrencisi bulunmayan okulda veli toplantıları ve ziyaretlerde basamak ve kot farklı olmayan arka kapı kullanılmaktadır.

Şekil 4.26:Galatasaray Lisesi Ön ve arka kapı

Geniş sosyal alanlara sahip okul bahçesinde engelli araç parkı için yer ayrılmıştır. Bahçe içinde dolaşımı sağlayan yolda zemin kaplaması olarak küp taş tercih edildiğinden hem tekerlekli sandalye hem de görme engellilerin bastonlarını kullanımı

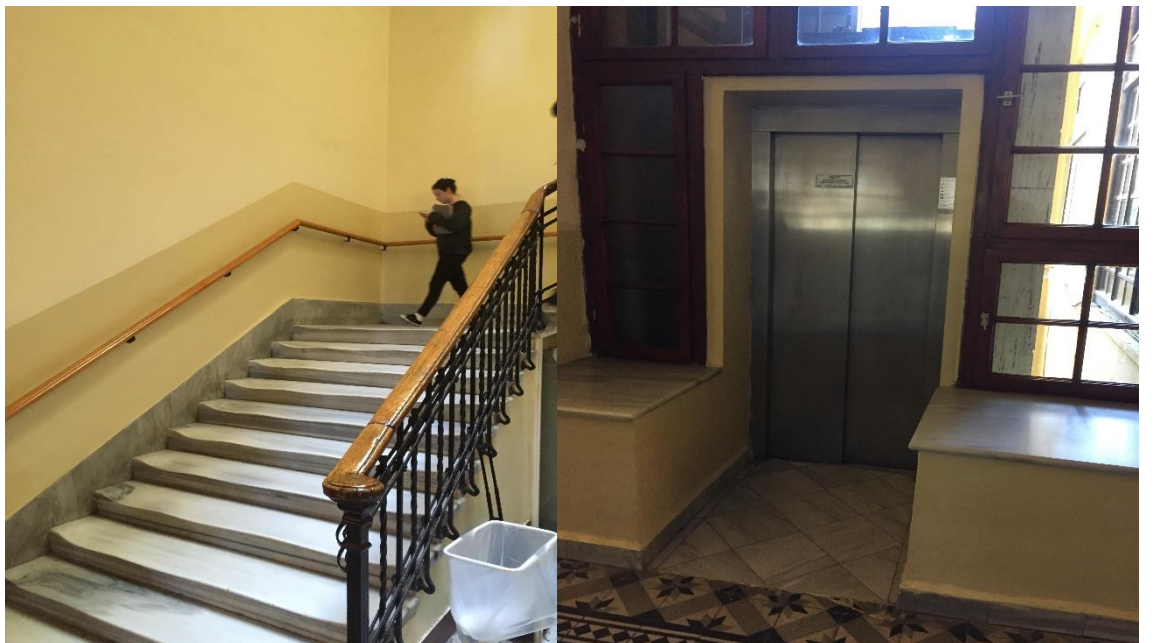
açısından uygun değildir. Ön giriş kapısında bulunan güvenlik turnikeleri döner kollu sistemle yapılmış olup, serbest geçiş koridoru bırakılmamıştır.

Şekil 4.27:Galatasaray Lises Güvenlik Turnikeleri

Bina içerisinde yurtlar dahil tüm katlara hizmet veren asansör bulunmaktadır. Ayrıca merdiven kovalarında duvar üzerine sabitlenmiş destek korkulukları yapılmıştır.

Şekil 4.28:Bina içi merdiven ve asansör

1965 yılından bugüne karma eğitim veren okulda kız ve erkekler için öğrenci tuvaletlerinde birer kabin engelli tuvaleti olarak düzenlenmiştir. Sınıflar ve idari büro girişlerinde 3cm yüksekliğinde kapı eşikleri bulunmaktadır.

Şekil 4.29:Engelli tuvaleti ve kapı eşikleri

tarihi yapı olduğundan erişilebilirlik yapılabilecek düzenlemeleri sınırlı düzeyde kalmaktadır.İstiklal Caddesi üzerinde bulunan ön kapıda kot farkı fazla olmadığından uygun eğim ile rampalar yapılarak binaya giriş sağlanabilir. Güvenlik kontrol turnikelerini değiştirilerek açılır kapanır çift kanatlı turnike sistemi kullanılabilir yada bir tanesi iptal edilerek serbest geçiş koridoru oluşturulabilir. Bahçe içerisinde zemin kaplaması üzerinde uygun genişlikte düz zemin uygulaması yapılabilir ayrıca görme engelliler için kılavuz taşlar yerleştirilebilir. Ortak kullanım alanı olan dinlenme salonları, laboratuvarlar ve bazı sınıfların kapı eşikleri kaldırılabilir.

5.SONUÇ

Beyoğlu'nda bulunan kamu binalarının, dünya çapında kabul edilmiş engellilik standartları açısından değerlendirildiğinde genel olarak erişilebilirlik standartlarını karşılayamadığını görüyoruz. Tablo 5.1'de görüldüğü üzere Beyoğlu'ndaki kamu binalarında bulunan en önemli eksiklik, işitme ve görme engellilerin erişilebilirliği için uygun zemin ve imkânların bulunmaması olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bununla birlikte, engelli nüfusunun engellilik türlerine göre ayrımı yapıldığında, fiziksel engelli bireylerin en yüksek orana sahip olduğunu söyleyebiliriz. Bu durumda erişilebilirlik anlamında en öncelikli ve acil olarak karşılanması gereken ihtiyaçlar, tekerlekli sandalye kullanan bir bireyin mekâna ulaşımı, mekânda dolaşımı ve mekânı kullanışı ile ilgili olan gereksinimlerdir. Bu değerlendirme ilk sıraya alındığında ilk olarak göze çarpan durum, Beyoğlu binalarının çoğunun engelli otoparkının bulunmamasıdır.

İkinci sırada değerlendirebileceğimiz durum ise bina girişinin uygunluk durumudur. Birçok binada giriş rampası bulunmakla birlikte, bu rampaların engellilik standartlarına uygunluk durumu oldukça tartışmalıdır. Bu sebeple Beyoğlu binalarının girişlerinin de engellilik standartları açısından yetersiz kaldığı söylenebilir.

Genel olarak engellilik standartları açısından pürüzler taşıyan bu binalar, bazı anlamlarda küçük düzeltmeler ile engellilik standartlarını yakalayabilecek olmakla birlikte, binaların büyük çoğunluğu tarihi eser değeri taşıdığından büyük çapta düzenlemelere müsaade edilmemektedir. Örneğin engelli otoparkı konusunda maalesef daha büyük düzenlemelere ihtiyaç duymaktadır.

Tablo 5.1: Beyoğlu’ndaki Kamu Binalarının Erişilebilirlik Değerlendirmesi

Bina	Engelli Otoparkı	Bina Girişi	Rampa	Kontrol Noktası	Bina İçi Merdivenler	Asansör	Engelli Tuvaleti	Sesli Yönlendirme	Duyumsanabilir Yüzey
Beyoğlu Kaymakamığı	Yok	Uygun	Var	Var(Uygun Değil)	Uygun	Var	Var (Yetersiz)	Yok	Yok
Beyoğlu Belediyesi Binası	Var	Uygun	Var	Var(Uygun)	Uygun	Var	Var (Yetersiz)	Yok	Yok
Aynalıkavak S.K.	Yok	Uygun Değil	Yok	Yok	Uygun Değil	Yok	Yok	Yok	Yok
Okmeydanı S.K.	Yok	Uygun Değil	Yok	Yok	Uygun Değil	Yok	Yok	Yok	Yok
Örnektepe S.K.	Yok	Uygun	Var	Yok	Uygun Değil	Yok	Yok	Yok	Yok
Bademlik S.K.	Yok	Uygun Değil	Yok	Yok	Uygun Değil	Yok	Yok	Yok	Yok
Kadimehmet S.K.	Yok	Uygun Değil	Yok	Yok	Uygun Değil	Yok	Yok	Yok	Yok
Tophane S.K.	Yok	Uygun Değil	Yok	Yok	Uygun Değil	Yok	Yok	Yok	Yok
Dolapdere S.K.	Yok	Uygun Değil	Yok	Yok	Uygun Değil	Yok	Yok	Yok	Yok
Kasımpaşa S.K.	Yok	Uygun Değil	Yok	Yok	Uygun Değil	Yok	Yok	Yok	Yok
Hacıahmet S.K.	Yok	Uygun	Var	Yok	Uygun Değil	Yok	Yok	Yok	Yok
Fetihtepe S.K.	Yok	Uygun Değil	Yok	Yok	Uygun Değil	Yok	Yok	Yok	Yok
Okmeydanı Gençlik M.	Yok	Uygun	Yok	Yok	Uygun Değil	Yok	Yok	Yok	Yok
Kasımpaşa Turabi Baba K.	Yok	Uygun	Yok	Yok	Uygun	Var	Yok	Yok	Yok
Kasımpaşa Zabıta Md.	Yok	Uygun Değil	Var	Yok	Gerekli Değil	Gerekli Değil	Yok	Yok	Yok
Kallavi Sk.Ek Bina	Yok	Uygun Değil	Yok	Yok	Uygun Değil	Var	Yok	Yok	Yok
Şişhane Gençlik M.	Yok	Uygun	Var	Yok	Gerekli Değil	Gerekli Değil	Var	Yok	Yok
Kefken Çevre ve Yaz Kampı	Yok	Uygun Değil	Yok	Yok	Uygun Değil	Yok	Yok	Yok	Yok
Kasımpaşa Lojistik Destek M.	Yok	Uygun	Var	Yok	Uygun Değil	Yok	Yok	Yok	Yok
Bademlik Depo	Yok	Uygun Değil	Yok	Yok	Uygun Değil	Yok	Yok	Yok	Yok
Galatasaray Lisesi	Var	Uygun	Var	Var(Uygun Değil)	Uygun	Var	Var	Yok	Yok

"Engellilik" kavramı, devlet ve toplum tarafından hassasiyetle yaklaşılması gereken bir konudur. Engelli bireylerin toplumda diğer bireylerin yararlandığı imkânlardan yararlanabilmeleri, mimari ve hukuki düzenlemelerin yanı sıra, toplumda bu konuda dair bir bilinç oluşturulması ile mümkün olabilir. Eğitim ve düzenlemeler bir arada yürümediği sürece, engelleri kaldırmak ve her kesimden bireyin toplumda sağlıklı ilişkiler kurarak hayatlarını sürdürmesini beklemek hayal kırıklığı yaratacaktır.

Engelli bireyler ile ilgili düzenlemeler, her şeyden önce okullarda gerçekleştirilmelidir. İlköğretim düzeyinden itibaren eğitim kurumlarının engellilik standartlarına göre düzenlenmesi ve engellilik kavramının müfredatlarda yer alması, küçük yaşlardan itibaren bu konuda bilinç oluşturulması için oldukça etkili olacaktır. Bu konunun "farklılık" kavramı ile birlikte ele alınması ve her bireyin yardıma ihtiyaç duyabileceğinin psikologlar ve konunun uzmanları tarafından hazırlanan yardımcı kaynaklar yoluyla anlatılması, konuya yanlış yaklaşımları ortadan kaldıracaktır.

Zorunlu eğitim kurumlarından itibaren engellilik kavramı ile ilgili bilinç oluşturulmasına ilave olarak, yükseköğretimde bu konu ile bağlantılı herhangi bir alanda öğrenim gören her öğrencinin de konu ile ilgili deyatlı bilgi sahibi olması gerekmektedir. Mühendislik ve mimarlık fakülteleri başta olmak üzere, şehir ve bölge planlama ve endüstri ürünleri tasarımı gibi bölümlerde öğrenim gören tüm öğrencilerin engellilik standartları ile ilgili belli bir uzmanlığa ulaşması hedeflenmelidir. Bu sayede şehrin fiziksel inşasını üstlenen mezunlar, daha sağlıklı bir çevre inşa etme konusunda gerekli yetkinliğe ulaşmış olarak mezun olacaklardır.

Engellilik konusu, toplumun her kesimine ait, herkese dokunabilecek bir konudur. Bu konuda yeterli çalışmaların yapılması ve çevrenin fiziksel ve psikolojik anlamda engelli kullanımına uygun hale getirilmesi herkesin nihai yararına hizmet edecektir. Bu anlamda engelli bireylerin ulaşımının sağlıklı şekilde sağlanması herkesin ortak sorumluluğundadır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

ADA Standards for Accessible Design, Department of Justice, Code of Regulations, 1994.

Aydemir, I, 1988. Fiziksel Çevre ve Özürlüler, YTÜ, İstanbul.

BM Engellilerin Erişebilirliğinde Engelsiz Çevreler Tasarlama Kılavuzu (UN Accessibility for the Disabled A Design Manual for a Barrier Free Environment)

Çubuk, M., 1989. Kamu Mekânları ve Kentsel Tasarım. Kamu Mekânları Tasarımı ve Kent Mobilyaları Sempozyumu I, 15-16 Mayıs 1989, Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul.

Department of Economic and Social Affairs, Division for Social Policy and Development, 2004 <http://www.un.org>

Dünya Sağlık Raporu 1998, 21. Yüzyılda yaşam, Herkes için bir vizyon, DSÖ, Genevre 1998

Engelsiz Mekân İçin Tasarım Rehberi / İBB

Fişek N. , Halk Sağlığına Giriş, ss.75-80, Ankara, 1985

Polat E., Özürlüler için tasarımda erişebilir ve yaşanabilir yaya mekânları Ankara-Kızılay merkez yaya bölgesi'nde Sakarya caddesi yaya mekânı örnekleme. Yüksek Lisans Tezi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Gazi Üniversitesi, 1998, Ankara.

TS 9111 Engelli insanların ikamet Edeceği Binaların Dzenlenmesi Kuralları.

TS 12576 Şehir içi Yollar - Engelli ve Yaşlılar için Sokak, Cadde,Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemler ve İşaretlemlerin Tasarım Kuralları.

TS 12460- Raylı Taşıma Sistemleri: Özürlü ve Yaşlılar için Tesislerde Tasarım Kuralları

Türk Standardları Enstitüsü, 1999. TS 12576 : Şehir İçi Yollar - Özürlü ve Yaşlılar için Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemler ve İşaretlemlerin Tasarım Kuralları. TSE, Ankara.

Sürelî Yayınlar

Aközer, E., 2007. Biçimin Özgürlük ve Sorumluluğu İzlediği Kentlere Doğru: Evrensel Tasarım Felsefesi Üzerine Notlar. Tasarım Merkezi Dergisi Mart 2007 Gündem.

Dr. Zeynep Baykan. Özürlülük, Engellilik, Sakatlık Nedenleri ve Korunma. STED Eylül 2000

Disability Prevention and Rehabilitation, Report of the WHO Expert Committee on Disability Prevention and Rehabilitation, Technical Report Series ss. 668, Geneva 1981.

Medical and social problems of the disabled, V. Kallio, EURO Reports and Studies ss. 73, 1982

Seyyar, A. 1999. Özürlülüğün Tanımlanmasındaki Sosyal Faktörlerin Önemi, Saray Rehabilitasyon Dergisi, sayı 2

Diğer Yayınlar

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı² (b.t.). Kurum hakkında. 7 Şubat 2015,
<http://eyh.aile.gov.tr/kurumsal/kurum-hakkinda>

Beyoğlu Belediyesi Arşivi

Engelliler İçin Evrensel Standartlar Klavuzu

<http://www.erisilebiliristanbul.org/Calismalar/Sayfalar/IBB.aspx>

Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği

(<http://www.mevzuat.gov.tr/>)

<http://www.erisilebiliristanbul.com>

<http://www.ozida.gov.tr>

<http://www.mimarlarodasi.org.tr>

<https://www.yumpu.com/tr/document/view/14331829/engelliler-icin-evrensel-standartlar-kilavuzu>

<http://twistedstifter.com/2012/06/ramps-blended-and-integrated-into-stairs/>

<http://twistedstifter.com/2012/06/ramps-blended-and-integrated-into-stairs/>

<http://www.hotelamsterdam.org/wheelchair-accessible.html>

<http://www.izmirmetro.com.tr/Sayfa/28/14/engelli-hizmetleri>

<http://www.burgasforum.com/sehir-ici-toplu-tasimada-engelli-onceligi.html>

<http://www.hurriyet.com.tr/yenikapi-metrosunda-insanlik-ayibi-27840222>

<http://eski.istanbulium.net/post/101835773608/beyo%C4%9Flu-6>

<http://mapio.net/o/2920421/>

https://en.wikipedia.org/wiki/Cristoforo_Buondelmonti

https://tr.wikipedia.org/wiki/K%C4%B1%C4%B1%C3%A7_Ali_Pa%C5%9Fa_Camii

